

Woodcraft

ŽIJEME LESNÍ MOUDROSTÍ

LÉTO 2024

Vydává Liga lesní moudrosti

TÉMA: MYSLÍČÍ RUKA

2

18

24

46

Obsah 2/24

2/ stalo se

8/ **téma** > Význam manuálních činností
Ernest Thompson Seton

10/ **téma** > Člověk zručný
Antonín Hodal;
Magdalena Herbenová, Mocho;
Eva Beránková, Klokša

18/ **námět na činnost** >
Vydělávání rybích kůží
Helena Chocholoušková, Kanyapi

21/ **osobní svědectví** >
Kratochvíle se dřevem
Petr Vilhelm, Willy

24/ **rozhovor** > Když něco dělám, chci to dělat pořádně; rozhovor s Jiřím Mackem, Čiksikou
Magdalena Dvořáková, Waki

31/ **životní prostředí** >
Jak se vyznat v ekoznačkách?
Karolína Kupková

34/ **duchovní hlad** > Cesta deníku
Josef Porsch, Ablákela

36/ **příroda** > S očima otevřenými
Magdalena Dvořáková, Waki

40/ **hau kóla** > Mužská zástěra
Tomáš Jurkovič, Manehonga

42/ **plníme činy** > Sluneční hodiny
Petr Novotný, Perry

46/ **recept** > Indiánské tortilly
Tomáš Jurkovič, Manehonga

47/ **rukodělná výroba** > Traperský svícínek
Iva Jurkovičová, Olowanteča

49/ **recept** > Mugiča – čaj z praženého ječmene
Tomáš Jurkovič, Manehonga

50/ **z ústředí** > Kruh dárců
Ligy lesní moudrosti
Marek Havlík, Nechodí

Woodcraft

Časopis vydávaný
Ligou lesní moudrosti

Šéfredaktorka
Gabriela Modřanská
Obrazový redaktor
Martin Lehký, Marťa
Grafická úprava a sazba
Jana Vinklerová, Janča
Korektorka
Magdalena Dvořáková, Waki
Redaktorky
Irena Žaloudková, Iří
Hana Staňková, Anpao

Adresa redakce
Liga lesní moudrosti
časopis Woodcraft
Senovážné náměstí 977/24
110 00 Praha 1

E-mail
casopis@woodcraft.cz
Informace o předplatném
ustredi@ligalesnimoudrosti.cz
Facebook
Časopis Woodcraft
Webové stránky
woodcraft.cz

Knihářské zpracování a tisk
RETISK – Praha
Distribuce
Balírna Letňany

Autoři článků jsou uvedeni
u svých textů.

Přetiskování obsahu povoleno
pouze s písemným souhlasem
redakce nebo autora
a s udáním pramene. Příspěvky
redakce vrací jen na vyžádání
autora. Názory autorů článků
nemusí souhlasit s názory
redakce.

Ročník 35, číslo 2
Navazuje na časopis Bizoni vítr.
Náklad 200 ks.
Cena výtisku 75 Kč.
Roční předplatné 280 Kč.

Uzávěrka příštího čísla je
10. července 2024.

Foto na 1. straně obálky
Magdalena Dvořáková, Waki

Pro sazbu byla použita
superrodina písem Carot
z písmolijny Storm Type
Foundry.

ISSN 1804-9508
MK ČR E 5455

Editorial

GABRIELA MODŘANSKÁ
šéfredaktorka

Milí čtenáři,

Liga lesní moudrosti je myšlenkou uskupení lidí, kteří mají společný cíl a vzor, a woodcraft jim pomáhá především v utváření postoje k okolním věcem, píše ve své úvaze Tonda z kmene Bobrů. Zamýšlí se v ní nad tím, jak může woodcraft ovlivnit náš běžný život. Důraz pak klade na využití praktických dovedností, které získáme pobytem v přírodě a kamarádském kolektivu nebo při snaze vyrobit si něco vlastníma rukama. Začteme-li se do dalšího z textů tohoto čísla Význam manuálních činností, který napsal E. T. Seton před téměř sto lety, budeme překvapení, kolik podobností v nich najdeme.

Myslicí ruka je jedním ze základních pilířů woodcrafterské výchovy. Podívejme se tedy do zákulisí dětských kmenů Walden a Bobři a na jejich vyráběcí aktivity v klubovně i na táboře. Inspirujme se článkem o vydělávání rybích kůží, nadchněme se pro sestrojení slunečních hodin, ušití mužské zástěry nebo traperského svícínku. Krásné je i vzpomínání na deštivé dny ve Finsku, při kterých přišel na svět párek vyřezávaných kachniček a dřevěná kulička.

To vše vám může být inspirací pro letní táborové dny, ať budou plné

sluníčka či bude zrovna pršet. Myslicí ruka nám ukazuje svět z jiného úhlu pohledu, neboť hodně věcí člověk vyhloubá právě při práci.

Práce nám jde od ruky někdy lépe, někdy hůř. Daří-li se, máme radost a z poctivé práce je radost dvojnásobná.

Často se ale, vlivem různých nepředvídaných událostí, nedaří tak, jak jsme si plánovali. Takzvaně bychom do toho nejraději „praštili“. A tak se vám, milí čtenáři, musím jménem celé redakce omluvit, že se dosud nepodařilo dokončit práce na webu našeho časopisu, jehož spuštění jsme plánovali na toto jaro. Je jedno, že ke zdržení nedošlo vinou redakční rady, ale jako šéfredaktor považuji omluvu směrem k vám čtenářům za korektní, neboť se nepodařilo dodržet slíbený termín. Z boje neutikáme, jen bude bitva delší a bude stát víc volných večerů, než jsem si původně myslela.

Všem děkuji za pochopení a přeji příjemné čtení s modrou oblohou nad hlavou i v srdci,

Rádi bychom se omluvili autorům článku o akci pro mladší Velkou lóži za chybné uvedení názvu akce. Správná formulace měla být: „V rámci věkové kategorie 15–26 jsme v roce 2023 stihli uspořádat akci navazující na květnové Lážoplážo – Lážopoplážo.“

Vaše příběhy

Foto v celém Stalo se: Jan Hladík, Jiří Šimána, Jiří Macek, Kateřina Sadílková, Martin Hanuš, kmen Bobrů

Jarní klíčení (1)
Indiánské vítání jara (2,3)
Putování skřítků (4,5,6)
Táboření ohnivců (7)

Jarní klíčení

15–17/03/2024

Setkání s Indiana Jonesem? Manuál na spokojený život? Jen jestli si tentokrát organizátoři neukousli z moc velkého jablka, ...no uvidíme.

To mi znělo v hlavě při přihlašování. Ovšem moje domněnky byly vyvráceny hned při výstupu v Zakšíně, kde na zastávce uprostřed Kokořínska stál on, Indiana Jones, a jeho sličná asistentka! Po cestě na základnu jsme luštili poznámky o časoprostorové bráně, a dokonce se v ní u konci cesty ocitli. Ta náhoda! V ní jsme našli zprávu o Metuzalémovi s jakýmsi Gavazanem. Co to je? To se uvidí teprve nedělního rána, ale nepředbíhejme. Večer na základně probíhal ve snaze pohroužit se do sebe a prozkoumat zákoutí Zahrady života, která nás utváří.

Ráno byl čas si naložit kámen s váhou, kterou si na sebe tak rádi nakládáme v reálném životě, a trochu si připomenout, že není dobré lhát si do kapsy. A tak odešel jeden kamínek symbolicky s námi domů jako upomínka. Během dne jsme se díky různým aktivitám nořili do svého fyzického a duševního já, bavili se o návycích, o našem těle a jak ho hýčkat a naslouchat mu, co je to koncept mindfulness a jeho techniky. Abychom naše

těla protáhli, pomáhali jsme s různými pracemi na základně a v jejím okolí. Odpolední hra s penězi o přijímání a dávání měla mnohem hlubší význam a dopady k přemýšlení, než na první pohled vypadala. Po večeri nás čekal nejnáročnější program o světě našich hodnot. Počasí objednávali ohnivci, a tak nebylo divu, že jsme zažili úžasně jasnou, hvězdnou noc s obrovským Měsícem. Přízračná doba pro přízračné myšlenky. Noc se nesla v duchu přemýšlení a společného sdílení.

V neděli už zbývalo jen zreflektovat noční hru, zabalit, uklidit a odjet, ...? Nikoliv, ještě nás čekal ten úžasný objev, bájný Gavazan. A co že to je? Zkuste se zeptat někoho z účastníků.

Díky za akce, které nás zvládnou vytrhnout ze života v běhu, které nás dokážou zastavit a trochu nasměrovat správným směrem a díky kterým můžeme zase chvíli jet „na vlně“. Howgh.

KAČKA ŠTĚPÁNOVÁ

Indiánské vítání jara

06/04/2024

Jak vítáte příchod jara vy? My z kmene Bobří jsme se již druhým rokem rozhodli uspořádat akci pro veřejnost „Indiánské vítání jara“.

Vítání proběhlo v sobotu 6. dubna u rybníka Marvánek v Říčanech u Prahy.

Během páteční schůzky byl náš úkol jednoduchý – připravit nás a okolí rybníka na sobotní dopoledne. Sháněli jsme dřevo na oheň, mazali svačinu pro dobrovolníky a postavili dvě typy, ve kterých jsme potom přespalí. Ráno jsme měli plné ruce práce s přípravou stanovišť. Dále jsme museli typy vyzdobit indiánskými výrobky a převléct se do stylového oblečení. Vše jsme stihli včas a už v devět hodin ráno jsme na svých místech přivítali první natěšené rodiny s dětmi.

Návštěvníci si mohli projít stezku kolem rybníka, kde na ně čekalo dvanáct úkolů. Mezi ty nejoblíbenější určitě patřila projížďka na koni nebo lukostřelba. Také se s námi mohli naučit rozdělat oheň, vázat uzly, ošetřit zraněného

či poznávat souhvězdí. Některé z úkolů byly zvlášť pro menší děti obtížné, ale jejich rodiče i dobrovolníci jim ochotně pomáhali. Po úspěšném projití trasy se účastníci mohli těšit na odměnu v podobě grilované kukuřice. Odpoledne jsme se za zvuků bubnu shromáždili kolem ohně, zazpívali indiánskou píseň a spálili sušené byliny. Tím jsme slavnostně přivítali příchod jara a zakončili vydařenou akci.

Za organizaci vítání jara vděčíme především Vážce a Rosničce, které odvedly úžasnou práci. Dále moc děkujeme všem dobrovolníkům z jiných kmenů za pomoc a skvělou atmosféru.

MAGDALENA HERBENOVÁ,
Mochy z kmene Bobří

Stará Praha

13/04/2024

Bylo dobře. V parku na Kavalírce se sešlo mnoho kmenů: Bobři, Hinajankaga, Huascarán, Jestřábi, Stopaři, Strážci Údolí, Tančící Lososi, Trilobit a Ťapáč.

A bylo i hezky – tak akorát, asi 20 stupňů, občas beránek jinak modro, větřík mizivý a hlavně dobrá nálada. Pražskou čtvrť Košíře reprezentovaly postavy Číňanů u Čínské pavi lonky Na Cibulce, Jindřicha Nasa – prvního majitele objektu Cibulky a zároveň písaře dvorní kuchyně při dvoře Karla IV., generála Clam-Gallase s kněžnou Colloredo-Mansfeld na Klamovce a Čestmíra Jelínka – osobnosti československého odboje, animátora, malíře a režiséra Jiřího Trnky u vily Turbová a průvodce celou hrou, herce Jiřího Sováka.

Košíře jsou poměrně stará a opravdu hezká čtvrť. Dokázaly překvapit skrytými památkami a hlavně rozlohou svých parků. To jsou slova mnoha hráčů. Na to, jak bude na staré Praze příští rok, se těší kmen Ťapáč a Viktorka.

IVANA DALÍKOVÁ, Viktorka

UMÍSTĚNÍ KMENŮ

1. Trilobit 1
2. Ťapáč 2
3. Bobři 2
4. Trilobit 3
5. Tančící Lososi
6. Jestřábi
7. Bobři 1
8. Hinajankaga
9. Trilobit 2
10. Strážci Údolí
11. Stopaři 1
12. Stopaři 2
13. Huascarán
14. Ťapáč 1

Putování skřítků

26–28/04/2024

Během pátečního večera jsme se postupně sešli z různých stran na kempu u Střely. Někteří i brodili ve svitu čelovek.

©Tomáš Macek

Ráno si děti našly originální woodcrafterskou kratochvíli: těžbu dřeva pomocí vlastnoručně vyrobených dřevěných nástrojů – pily a dlát. Kolemjdoucí skupina se udiveně tázala Dželena, jak sem dokázal dostat kočárek, protože skalní tunel, kterým před chvílí prolezli, byl o dost nižší než přítomné vozítko. My jsme ovšem techniku průjezdu spojenou s jeho úplným splacatěním mohli brzy spatřit na vlastní oči.

U Železného hamru děti testovaly výdrž lanové lávky a Štěpi s Baru tu potkaly pedagogický sbor svého gymnázia. Další setkání, tentokrát plánované, přišlo záhy, když se k nám připojil Petr s Vojtou. Tím se zkompletovala letošní jedenadvacetihlavá sestava Putování Skřítků.

Po zelené značce s vyhlídkovým úsekem nad zářijovým ligovým sněmovištěm jsme došli k pramínku potoka, jehož délka od pramene k ústí je asi dvacet metrů. Doplnili jsme zásobu vody a deseti svíčkami ozdobili medovník k oslavě kulatin této akce. První tři svíčky zapálily

Lucka, Štěpi a Baru – přítomné účastnice prvního ročníku, který proběhl též na Střele. (Nemohu ovšem napsat pamětnice, neb tenkrát jim byly jeden až tři roky). O zbylé svíčky se postarali přítomní tří-, čtyř- až osmiletí skřítki a jejich kamarádi z Malé lóže.

Slunce přidalo na síle a děti spěchaly k řece, aby se svlažily. Jakoby nevěděly, že jsou před nimi tři brody. U Čoubova mlýna se pak někteří osvěžili malinovkou a my jsme se rozloučili s částí výpravy.

Na Lučním potoce jsme přespalí pod hvězdnatou oblohou. V neděli jsme to od Frantova mlýna vzali do kopce a krátili si cestu hraním „bomba–štít“ a „bomba–povodeň“. Odměnou za výslap byly další krásné výhledy do kaňonu Střely. U mostu v údolí byl pak cíl našeho milého putování.

A co se nejvíc líbilo nejmladším ze skřítků? Darek: „Kamarádi.“ Jeník: „Vítkův domeček se záchodem ze dřeva a listů.“

TOMÁŠ MACEK, Netopýr

Táboření účastníků ohniveckých čotokev

05–07/04/2024

*Za Mnichovým
Hradištěm, co by
kamenem dohodil,
teče potok Zábrdka.
A tam, kousek od
Mukařova, schované na
loučce v údolí, nachází
se tábořiště kmene
Osmaka opo.*

Kdo by tamtudy šel v pátek 5. dubna odpoledne, viděl by několik osob, jak v družné zábavě vyvazují trojnohu, kladou na ni tyče, rozprostírají lining, zatloukají kolíky a vůbec dělají co je třeba, aby za chvíli mohli zalézt do příjemně útulného a vyhřátého týpí.

Sjelo se nás postupně ve výhledu jen asi třináct lidí a jeden pejsek, a tak jsme se do týpí vešli pěkně. Pár z nás si stejně lehlo večer pod širáček. V sobotu ráno nás ale týpí hostilo všechny, to když jsme dostávali čajovou nalejvárnou od Okey. Doslova. Vůně a chuť se prolínaly, což ostatně nebylo o tomhle víkendů zdaleka naposled. Další část programu si totiž pro nás totiž připravil Václav. Seznámil nás s některými obřady a látkami, užívanými u jihoamerických

indiánů. Bylo jich několik a asi největší úspěch slavilo stoprocentní kakao. Nevím, jestli jste ho někdy pili, ale je to něco úplně jiného než hnědá sladká voda. Tohle je hořké, trochu mastné a děsně zdravé!

Nutno podotknout, že tenhle víkend byl na rozdíl od jiných ohniveckých akcí poměrně wellnessový. Do programu jsme si zařadili válení se na louce, a přesto jsme stihli vyrobit louče na ligový sněm.

Bylo to zkrátka moc milé, poklidné táboření, během kterého jsme si vyšli na botanickou určovačku, poznávali noční oblohu, povídali si, nechali si číst, nechali si hrát na handpan, okoupali si Zábrdku, baštili dobroty a byli moc spokojení.

Jak už to bývá, víkend běžel rychle... ale utéct jsme si ho nenechali. V neděli jsme si ještě užili program, kdy jsme se na chvíli, každý z nás, stali Forrestem Gumpem. Otázka: „Proč běžíš Maru?“ mi pak doznívala v uších celou cestu domů, a to i ve chvíli, kdy jsme na pumpě měnili pneumatiku. Což byl pro mě (a můžete se divit) úžasný zážitek. Táboření má prostě na člověka blahodárný

vliv. To, co se může jevit jako komplikace, se rázem změnilo na zábavu, viděno optikou tábořícím občerstvené duše.

A tak věřím a doufám, že příští rok akci zopakujeme a sejde se nás i víc.

MARIE BÍLÁ, Maru

Foto: Anežka Ševčíková

MYSLÍČÍ RUKA

Význam
manuálních
činností

14

Člověk
zručný

22

Vydělávání
rybích kůží

30

Kratochvíle
se dřevem

34

Význam manuálních činností

Autor: ERNEST THOMPSON SETON
Přeložil: MARTIN KUPKA, Logan

Naše babičky si sbíraly, obarvovaly a upravovaly materiál na šaty, tkaly si šály a koberečky, vyráběly svíčky, mýdlo i léky. Odkázány v divočině samy na sebe, byly soběstačné, protože byly skutečnými woodcrafterkami; mistrně totiž ovládaly svá řemesla.

ilustrace: autor

Podmínky se ovšem změnily a výroba většiny věcí byla přenesena do továren. V důsledku toho se dnes už s předáváním různých dovedností z generace na generaci nesetkáme. Velká hodnota všech těchto dovedností spočívala v jejich vnitřní síle.

Schopnost něco vyrobit se umocňuje ve chvíli, kdy si osvojíme i způsob, jakým tu věc vyrobit. O tuto možnost ovšem přijdeme, pokud tento úkol svěříme někomu jinému, aby to udělal za nás. Lidstvo díky

schopnosti něco vyrobit vlastníma rukama začalo prosperovat a národy se staly velkými.

Římané postupně svěřili veškeré práce otrokům, až nakonec zapomněli, jak se takové činnosti vůbec dělají. Národ přivedli k úpadku a následně se stali obětí svých nepřátel. Vikingové se vyznačovali dovedností plavit se na moři na velké vzdálenosti. Ve chvílích, kdy hrozilo největší nebezpečí, se kormidla chopil hlavní vojevůdce a své soukmenovce z tohoto severského národa povzbuzoval slovy: „Jsem

ze vznešeného rodu! Můj otec vlastnil kovárnu!“

Ve světových dějinách se setkáváme s houževnatými a silnými národy, jež se vyznačovaly těmito vlastnostmi právě proto, že si jejich příslušníci vážili manuální práce. Peršanům sloužila v dobách největší slávy za válečný praporec kovářská zástěra. Emerson znal význam manuální práce a prohlásil: „Dokáže-li nějaký člověk díky životu v lesích napsat lepší knihu než jeho soused, pronést hlubší kázání či vyrobit účinnější past na myši,

Foto: Martin Lehký

Není asi nic smutnějšího, než přijít do obydlí, kde je vše koupeno jako hotový výrobek.

necht' svět vydláždí pěšinu ke dveřím jeho domu.“

Jestliže chce být dnešní woodcrafter zdravý a šťastný, měl by se naučit žít stejným způsobem. Vždyť životu dávají smysl nejen velké okamžiky, ale především dny, během nichž vykonáme něco smysluplného a zažijeme příjemné chvíle. Domov je pro nás opravdu důležitý až tehdy, když si v něm leccos dokážeme udělat sami. Nejdůležitější činností je pravděpodobně schopnost zařídit jej tak, aby byl čistý, příjemný a prozářený světlem.

V tu chvíli nám přináší největší užitek, neboť poskytuje uspokojení všem, kteří se do něj vrací. A nelze opominout finanční stránku věci, když víme jak si ušít šaty, jak zavařovat, konzervovat a podobně.

Není asi nic smutnějšího, než přijít do obydlí, kde je vše koupeno jako hotový výrobek, šaty jsou z konfekce, jídlo z obchodu s lahůdkami a zábava jen z filmu nebo prostě z něčeho, co je koupené.

Jsi členem woodcrafterského hnutí? Chceš opravdu žít? Tak

přestaň jen snít o vstupu do nového oboru lidské činnosti či dobývání nových světů. Snaž se získat nové dovednosti a hled je využít. Poznej blaho řemeslné zručnosti, zažij štěstí pramenící z úzkého kontaktu se základními věcmi života a z vědomí, že jsi světu něco platný.

Článek vyšel poprvé v časopise Bizoni vítr, 2002 – speciál k výročí lesní moudrosti. Sepsán byl v roce 1927.

ČLOVĚK ZRUČNÝ

Foto: MARTIN LEHKÝ a kmeny LLM

**Jak se zdokonalují kmeny
Ligy lesní moudrosti v řemeslných
dovednostech, trocha zamyšlení
a inspirace k další činnosti.**

téma

„
**Životu dávají
smysl nejen velké
okamžiky, ale
především dny,
během nichž
vykonáme něco
smysluplného**

E. T. Seton

JAK MOHOU WOODCRAFTERSKÉ ZNALOSTI OVLIVNIT MŮJ BĚŽNÝ ŽIVOT

To, jak může woodcraft ovlivnit něčí, a především i můj život, bych rozdělil na dva hlavní bloky. Prvním je rovina myšlenková a druhým, z prvního vycházejícím, je blok dovedností. Mě osobně oslovuje nejvíce právě získávání dovedností, hlavně na táboření.

Woodcraft je myšlenkou uskupení lidí, kteří mají společný cíl a vzor, a pomáhá především v postoji k okolním věcem. Asi každý má nějaký svůj vnitřní kodex, kterého se snaží držet. Woodcrafterské myšlenky nás posouvají více k ochraně přírody a soužití s ní. Řekl bych například, že se nenajde woodcrafter, který by jen tak odhodil plast nebo jiný odpad do ohně, ačkoliv to ostatní lidé často dělají.

Dovednosti, které člověk získá na schůzkách a na táborech považuji za velmi přínosné a praktické do života. V dnešní době je mnoho lidí, nejenom dětí, kteří si neumí nic uvařit a ani používat

nůž. U mladších dětí ve kmeni je vidět, kdo z jejich rodičů je v Lize nebo jiné podobné organizaci, protože děti jsou pak schopnější v manuálních pracích. Postupně se všichni ve kmeni naučí například rozdělat oheň a správně se o něj starat. Já jsem pak byl vždy tím, kdo si oheň bral na starost na školních výletech. A děti o tom vypráví, že to mají stejně. Woodcrafter by měl být – a ve většině případů je nebo se postupně stane takovým všumělem, který sice nemusí být nejlepší ve všem, ale umí si poradit v každé situaci. Okolí to často ani nemusí postřehnout, ale je to velká výhoda.

Myslím si, že nabyté znalosti a dovednosti nám velmi pomáhají v běžném životě a je jen na každém z nás, jaký styl života si vybereme, jestli ten více spjatý s výlety do přírody s kamarády, nebo jen žít ve městě či v online světě.

ANTONÍM HODAL, kmen Bobrů

CO ROZJASNÍ DLOUHÉ ZIMNÍ VEČERY V KMENI BOBRŮ

Už tomu bude nějakou chvíli, kdy jsem si na táboře pohmoždila koleno a musela na pár dní odjet domů. Samotný úraz mě téměř netrápil v porovnání s tím, jak mě štválo, že musím opustit tábořiště. Nejvíce ze všeho mi ale vadilo, že se nebudu moct zúčastnit výroby sady třecích dřev. Když jsem se vrátila, všichni se už učili novými sadami třít oheň a já jim lehce záviděla. Tohle ale rozhodně nebyla poslední příležitost si něco vyrobit, a tak se i já můžu radovat z vlastnoručně vytvořených věcí.

Právě výroby jsou to, čím na schůzkách trávíme šedá odpoledne zimních dní. Šijeme si polštářky nebo korálkujeme rozety a u toho posloucháme audioknihy či si nahlas čteme. Tahle klidná a svým způsobem monotónní činnost však není pro každého. Zvlášť ty mladší z nás to rychle omrzí, hlavně když se vyrábí ta stejná věc několik

schůzek za sebou. U takových časově náročných postupů je problémem také to, že ne každý přijde na všechny schůzky, takže jsme každý v jiné fázi výroby a je obtížné ji společně dokončit. Osvědčila se nám výrobní dopoledne, která občas následují po přespávání v klubovně. Ráno vstaneme a na různé činnosti se rozdělíme do malých skupinek, ve kterých to jde lépe. Mladší z nás si vyrobí dřevěné zvířátko nebo barevnou svíčku a ti starší se pustí do kožených opasek, vazby zápisníku nebo kostěných nákrčníků.

Nejlepším časem pro výroby je ale letní táboření. Mnoho z nás si tam ušilo mokašiny nebo barefootové boty (u nás zvané latríny), které se nám hned hodily. Sešili jsme si tašku do týpí z rawhidu či deky a pověsili ji na lining nebo jsme si vyrobili ozdobu do vlasů z per a perleti, která úžasně ladila se stylovým oblečením. Tábor je skvělým místem k okamžitému využití našich prací. Výsledkem našeho snažení nejsou jen věci

Když jsem přišla do kmene, neuměla jsem víc než snad přišít knoflík a zašít díru v ponožce. Od té doby uplynulo mnoho let, já získala spousty užitečných schopností a teď si i troufnu nějakou věc naučit ostatní.

malebné, ale i praktické. Kdekdo si už z kůže ušil obal na nůž a sešil pytlík na ešus nebo na sladkosti. Jiné výrobky jsou přínosné pro přírodu: vyráběli jsme hmyzí domečky, lojové koule pro ptáky a sestavovali budky. Ty jsme dali do blízkého lesa, kam je chodíme kontrolovat a čistit.

Všechno je skvělou příležitostí, jak dětem ukázat nové materiály a techniky. Učí se při tom věřit svým vlastním schopnostem, být trpěliví

a navzájem si pomáhat. Pro organizátory je vždy příjemné vidět, jak se někdo starší sám od sebe ujme nováčka a všechno mu vysvětlí.

Výroby jsou něčím, co mám s programem v našem kmenu neodmyslitelně spojené. Když jsem přišla do kmene, neuměla jsem víc než snad přišít knoflík a zašít díru v ponožce. Od té doby ale uplynulo mnoho let, já získala spousty užitečných schopností a teď si i troufnu nějakou tu věc naučit ostatní. Do každé se možná nehrnu s absolutním nadšením, ale nakonec, snad stejně jako každý u nás, si svůj výrobek spokojeně pověsím do týpí nad lining a jsem pyšná na svou práci.

MAGDALENA HERBENOVÁ, Mocho z Kmene Bobrů

VE WALDENU SE VYRÁBÍ O STO ŠEST

V kmeni Walden zařazujeme činnosti myslící ruky do programu často a rádi. Učíme se, poznáváme, zkoušíme a vytváříme si malebno. V rámci pravidelné činnosti naší dětské části kmene (děti od 8 do 17 let) se vyrábí na schůzkách, některých výpravách i přímo na táboření. To, co vyrábíme, ve většině případů i následně používáme.

Na táboření s dětmi máme nastavenou povinnou výbavu na tábor, na které děti (ať samy nebo s pomocí) musí zapracovat už během roku. Patří k ní jednoduché indiánské oblečení (kluci – bederní roušku, pásek, legíny, košile, holky – šaty, pásek), bedna na věci, taška na drobné potřeby do týpí, taška z deky přes rameno, pět vlastnoručně vyrobených šípů, toulec. Kapote (kabátek z deky) a mokasíny nejsou povinné, ale snažíme se, aby je děti také měly.

Až na oblečení většinu věcí vyrábíme s dětmi přímo na schůzkách. Když něco nestihnou na k tomu určených schůzkách, dodělají si to doma.

Bedna – rawhidová bedna by jistě byla hezčí, ovšem materiál je finančně náročnější. Osvědčila se nám dřevěná překližka sešitá voskovanou silnou nití, namalovaná akrylovými barvami a přestříkaná lakem.

Děti v ní mají v týpí uložené všechny své osobní věci. Udrzuje se v ní pořádek lépe než v batohu, v týpí působí malebněji než novodobý kufr. Při malbě se snažíme inspirovat historickými vzory z rawhidových beden či parflešů. Při rozumném zacházení vydrží několik let. Dá se i případně vymyslet systém sešívání, kdy se v době mimo tábor dají složit. Větší děti s většími velikostmi věcí a kapote už mívají dvě bedny.

PLNÍME ČINY

3E2 Mokasíny

ČIN: Vyroba pár kožených mokasínů dle indiánského stříhu
VELKÝ ČIN: Totéž, ale mokasíny ozdob výšivkou z korálků nebo ostnů příslušným indiánským způsobem

3E8 Indiánské tašky a brašny

Vyroba pár týpí tašek nebo sedlové brašny z jelenice či deky:

ČIN: Zdobené jednoduchým způsobem na ploše celkem 8 dm² (ozdobné lemy apod.)

VELKÝ ČIN: Zdobené indiánským vzorem na většině plochy

3E12 Toulec

ČIN: Vyroba toulec na šípů a pouzdro na luk z kůže nebo kožešiny a ozdob jej jednoduchým indiánským způsobem

VELKÝ ČIN: Totéž, ale toulec ozdob výšivkou na ploše 150 cm²

Taška na drobné potřeby do týpí – vyrobená z plátna, které nám zbylo z týpí. Obdélník s vikem a šňůrkami, aby se dala pověsit na lining. Děti si do ní můžou dát např. hygienické nebo psací potřeby, nožík a drobnosti, které často potřebují a chtějí je mít po ruce. Dají se též různě zdobit. My jsme je malovali voskovkami. Jeden rok se nám zadařilo koupit z dotací několik tenkých rawhidových kůží, které jsme využili právě na takové kapsy na lining.

Šípů – nevyrábíme je úplně od nuly včetně shánění materiálu. Pořizujeme rovné smrkové tyčky, oblé kovové hroty, bílé a červené letky (z krocana) a šípů kompletujeme. Z dotací jsme zakoupili dvě lepičky na šípů. Děti si naměří a zařiznou délku šípů na svou velikost, špičku ořezají speciálním ořezávkem na šípů (má dvě velikosti, nejprve se

ořeže jednou a pak druhou velikostí, špička kopíruje tvar hrotu, na rozdíl od obvyčejného ořezávků na tužky není pak tak kónický a špičatý a hrot hezky sedí), nalepí hrot, na druhém konci tyčky udělají zářez na třetinu, nalepí pírků a omotají jejich konce.

Toulec – na svých 5 šípů si každý vyrobí jednoduchý toulec z plátna (používáme opět plátno, ze kterého se šilo týpí). Je to obvyčejný obdélník (pytlík) na délku šípů s uchem.

Taška z deky přes rameno – jednoduchá taška obdélníkového tvaru s uchem přes rameno ušitá z nemocniční (či jiné podobné) deky. Hodí se např. na táboře, když jdeme do lesa něco hrát a potřebujeme si vzít s sebou papír, tužky, kartičky, provázky apod. Některé děti ji využívají i na cestu do vlaku na svačinu.

INSPIRACE PRO KMENY * Šití mokasínů (1), Výroba dřevěných zvířátek (2), Takzvané „latrýnky“ – jednoduché sandálky (3), Pečení na táboření (4), Program kovářny na faře v Michalových horách (5), Výroba rawhide kapes (6), Výroba mostů (7), Pečení hadů (8). Foto 1–3 poskytl kmen Bobrů, foto 4–8 dodal kmen Walden.

Oblečení si děti vyrábějí doma dle instrukcí, které jim poskytujeme. U menších dětí se většinou musí zapojit rodiče. Starší děti jednoduché oblečení zvládnou samy. Týká se to i kapote.

Mokasíny – vyrábíme z jelenice. Často se stane, že dítě začne šít mokasíny, a než je dokončí, tak z nich vyroste. V takovém případě je obvykle daruje svým mladším/menším kamarádům a začne znovu. Říká se, že opakování je matka moudrosti, takže si aspoň hezky zažije výrobní postup, udělá radost menším kamarádům a následně se stává odborníkem, který ostatním rád s výrobou poradí.

V rámci naší celoroční činnosti se nevěnujeme pouze výrobě povinné výbavy, ale i různým dalším doplňkům naší (nejen táborové) činnosti. Vyráběli jsme si tak např. lakrosky, lovcovy lampičky, plátěné pytlíky, do kterých jsme si dali sviští zuby.

Lakrosky – vyráběli jsme je z ořezaných mladých smrčků. Ohýbají se do požadovaného tvaru, nechávají vyschnout, následně se ořezávají a vyplétají. Radost z výroby byla. Ke hře použité byly. Ale jsou docela křehké, snadno se zlomí a ne vždy se povedl výplet či správný ohyb. Nakonec jsme na běžné hraní pořídili duralové polotovary. Na těch jsme si pouze domotali rukojeti a používáme je místo dřevěných.

Lovcovy lampičky – z koupené červené hlíny. Vyráběli jsme je na táboře, kde nám hezky posvítily na závěrečném sněmu.

Sviští zuby – vyrobené z modelovací hlíny. Každý má set dvou větších a menších zubů, které si ozdobí vlastními značkami. Označovali jsme vytlačováním a případně barvením. Používají se k indiánské hře.

Občas vyrobíme i něco, co nám nezůstane dlouho či vůbec, ale neznamená to, že z toho máme menší radost. K takovým patří např. setonův hrnec, pečení, vaření, různé stavby, ať už týpí, iníti, sušáků, přístřešků nebo např. vorů, které mají převézt po vodě oheň.

Pečení hadi – z jednoduchého těsta se vyrobí váleček, který se navine na klacek a opeče nad ohněm. Dá se to zvládnout např. i na jednodenním výletě. Stačí vzít kotlík, vodu, hladkou mouku a gurmáni nezapomenou na špetku soli. Pak už stačí jen najít nebo vyrobít ohniště a klacky.

Zajímají nás i různé postupy. Zkoušeli jsme konstruovat mosty a zjišťovali, kolik jaká konstrukce

unes zátěže. Snažili jsme se přijít na postup, jakým Santini naprojektoval svou hvězdu na Zelené hoře. Walden si také vyzkoušel program Kovárny na Faře v Michalových Horách a byli jsme nadšení. Vřele doporučujeme.

K tematickým výrobám patří vánoční ozdoby – máme papírové i korálkové, lepili jsme a zdobili perníkové chaloupky, vyráběli lampiony ze sklenic a podzimního listí, vystřihovali eskymácké brýle pro cestu na jižní pól (z kartonu a byly na gumičku), vyráběli šumavského skřítku Durandla i Křákoně a nechyběla ani výroba notýsků.

Zkoušeli jsme konstruovat mosty a zjišťovali, kolik jaká konstrukce unese zátěže, nebo jsme se snažili přijít na postup, jakým Santini naprojektoval svou hvězdu na Zelené hoře.

V našem kmeni jsme zatím schopni většinu materiálu a případně vybavení na výrobu zajistit z dotací (děkujeme za finanční podporu MŠMT, MHMP a MČ Praha 6). A jelikož je pro nás důležitá v rámci činnosti i spolupráce s rodiči našich dětí, abychom se všichni navzájem poznali, vyráběcí akce jsou pro tento účel skvělou příležitostí. Ať už víkendové, kde je čas i třeba na procházku po okolí a posezení u ohně, nebo jednodenní v klubovně.

A tak bych mohla pokračovat. Je toho spousta a stále se snažíme přidávat nové výzvy, abychom získávali a procvičovali svou zručnost a těšili se z nových krásných doplňků do výbavy.

Přejeme i vám s chutí do toho!

EVA BERÁNKOVÁ, Klokša z kmene Walden

* Další inspirační fotografie z činnosti kmene Walden naleznete na vnitřní straně obálky na konci časopisu.

Vydělávání rybích kůží

Text: HELENA CHOCHOLOUŠKOVÁ, Kanyapi

Foto: Autorka a TEREZA ŠMEJKALOVÁ

Když jsme se před pár lety s kamarádkou Terezou z Kopřivové společnosti pustily do objevování starých, pozapomenutých a podivných řemesel, nejvyšší mety byly pro mne vydělávání rybích kůží a vyrábění látky z jehličí.

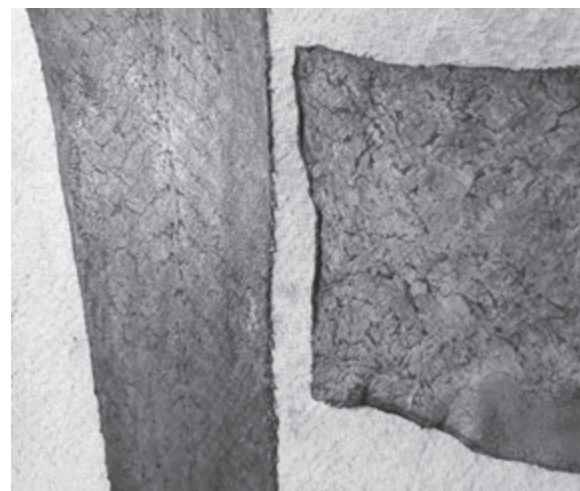
Vrhly jsme se na ryby. Nemohla jsem pochopit, jak může něco tak křehkého, co se trhá doslova samo, být vyděláno do pevného a použitelného kusu kůže. Ale Tereza našla úžasnou kanadskou lektorku tradičních řemesel Janey Chang, která se s námi o tuto dovednost podělila. Vážně to šlo. A je to jednodušší, než by jeden čekal.

Samotnou rybí kůži získávám z lososů v supermarketu, kde se dají koupit velké filety, ale úplně stejně dobře zafunguje i malá porce nebo celá ryba, koupená či ulovená.

Prvním krokem je stažení kůže ze syrového masa, jakákoli tepelná úprava ji samozřejmě

znehodnotí. V zásadě se dá říci, že až do vyčinění by kůže neměla přijít do styku s vodou teplejší, než bylo přirozené prostředí, kde ryba žila. Pak kůži oškrabu z obou stran nožem, čímž odstraním šupiny a tuk na vnitřní straně. Syrová kůže je překvapivě pružná a není velké nebezpečí proříznutí, přitom je tak tenká, že někdy doslova vidím stůl skrz ni.

Potom je třeba ji důkladně odmastit a umýt v mydlíčkách, já používám obyčejný prostředek na mytí nádobí. Je fajn si už předem připravit lázeň, ve které se bude kůže činit, aby stihla pořádně vychladnout – jde o obyčejný silný čaj. V zásadě lze použít

jakýkoliv zdroj taninů, zkoušela jsem na netu zakoupený taninový prášek ze škumpy a proces proběhl rychleji, jen ta vůně byla jiná.

Když se činí silnější kůže, je třeba začít slabším nálevem, protože taniny mohou příliš zatáhnout horní vrstvu kůže a nálev nepronikne pod ni. U tenké rybí kůže to údajně není třeba řešit, ale raději začínám slabším nálevem a druhý den jej vyměním za čaj silný „jako když kopne kůň“.

Aby se v kůži nerozdováděly bakterie, které by ji zničily, přidávám do nálevu sůl. Na jeden hrnek čaje dám klidně lžíci nebo dvě.

Když si kůže plave v hrnku, je dobré ji chvíli pořádně míchat,

aby taniny pronikly všude, a tento rituálek opakovat každý den nebo zkrátka kdykoli jdete kolem. Čichem kontroluji, že se neděje nic divného, a občas nálev vyměním.

Po jaké době je kůže vyčiněná? Zhruba po týdnu až 14 dnech. Obecně se doporučuje z kůže po vyčinění kousek odříznout a podívat se na řez, zda není uvnitř ještě světlá, tj. nevyčiněná. U tenké rybí kůže to není pravděpodobné, ale u silnějších jde o důležitou kontrolu.

Posledním krokem celého procesu je měkčení. Kůži je třeba vysušit, aby byla pouze vlhká, vetřít do ní kvalitní olej nebo směs oleje, tekutého mýdla a vaječného

žloutku a pak žmoulat, mnout a vytahovat. Pokud necháte kůži před měkčením úplně vyschnout, ztvrdne. Pak je potřeba ji znovu namočit a projít procesem měkčení s olejovou směsí.

Ač jsem tento skill považovala za něco totálně neobvyklého, zjistila jsem, že díky Janey, která se jej naučila od Lotty Rahme, se postupně stal v bushcrafterské komunitě docela rozšířeným. Kůže se dají i barvit a svou šupinovitou strukturou otevírají celé nové světy tvorby efektních výrobků: od váčků a šperků až třeba po boty.

A příště bude na řadě ta látka z jehličí.

SEZNAM INGREDIENCÍ

- syrová rybí kůže
- silný čaj
- sůl
- olej (vaječný žloutek, tekuté mýdlo)

UŽITEČNÉ LINKY

Tereza Šmejkalová neboli Atalanta, geoložka, která experimentuje s původními technologiemi a zkouší je v nejrůznějších rukodělných projektech:
www.facebook.com/landscapetocraft

Specialistka z Kanady na zpracování rybích kůží
Janey Chang:
www.janeychang.ca

Kratochvíle se dřevem

Aneb jak se zabavit,
když ve Finsku
padají nekonečné
provazy deště

Text: PETR VILHELM, Willy
Foto: archiv autora

**Rukodělná činnost
k praktické lesní
moudrosti patří
a práce s nožem je
snad vůbec jednou
ze základních
dovedností každého
woodcraftera.**

A proto jsem pro dnešek založil ve svých starších výrobcích a zkusím k tomu popsat příběh, jak jsme si krátili čas vyřezáváním ze dřeva. Při jednom našem osamělém putování Finským Laponskem před třiceti lety jsme se ženou čekali, až se vyprší nekonečná černá mračna a my budeme moci pokračovat v plánovaném přechodu pohorím Hammastunturi. Přístřeší

nám tenkrát poskytl malý otevřený sroubek na břehu jezera. Po vysušení promoklých věcí a příjemném lenošení jsem pojal touhu využít plynoucí čas něčím užitečným. Ve dřevníku ležela polena z velmi prosmolené a voňavé borovice. Hus-tá léta a výrazná kresba dřeva přímo vybízela k nějakému výrobku. Seděl jsem před krbem a přemýšlel, co pěkného

vyřezat. V mé mysli se náhle vybavily fotografie z jedné knihy věnované starým americkým srubům. Na obrázcích interiérů tam totiž často byla na křbové římse umístěna velmi realisticky vyřezávaná kachna ze dřeva, v životní velikosti. Většinou to byly již staré antikvární kousky, které se původně používaly jako nástraha pro lov kachen. Tyto téměř věrné kopie kachen se umístily na hladinu jezera a s pomocí provázku a olůvka či kamenu byly ukotveny tak, aby vytvářely malé hejno. Někde opodál se zamaskoval lovec vybavený vábničkou, kterou napodoboval hlasy onoho druhu kachen. Když kolem letící hejno zaslechlo zvuky svých příbuzných a na hladině spatřilo družky, snadno se nechalo zlákat a přistálo mezi nimi. Pak už

Skrz dveře byl úžasný výhled na jezero, na jehož hladinu padal nekonečný déšť. Protější břeh byl lemován velkými kameny a řídkým borovým lesem. V něm se čas od času objevilo malé stádo pasoucích se sobů.

lovci vyzbrojení brokovnicemi mohli začít lovit. Není divu, že je na mnoha starých dřevěných kachnách vidět spousta do povrchu zarytých broků.

Náhle mi bylo jasné, co budu vyřezávat. Vzhledem k tomu, že

jsme před sebou měli ještě dlouhou trasu divočinou, rozhodl jsem se pro výrobu dvou ptáků menší velikosti. Volba padla na typické obyvatele zdejší přírody – potápku roháč a potáplici severní. Měl jsem s sebou malý

atlas ptáků, a tak jsem si s pomocí obrázků vytvořil základní siluetu a pak už jen postupně dotvářel celkový tvar a detaily.

Byly to dva pohodové dny – kvůli dostatku světla jsme se ženou seděli na špalcích hned u otevřených dveří, v křbu praskalo a teplo ohně nás hrálo do zad, srubem voněl horký čaj a k večeru dokonce došlo i na lívance s čerstvými brusinkami. Skrz dveře byl úžasný výhled na jezero, na jehož hladinu padal nekonečný déšť. Protější břeh byl lemován velkými kameny a řídkým borovým lesem. V něm se čas od času objevilo malé stádo pasoucích se sobů.

My dva jsme spolu za ten čas prohodili jen pár slov – užívali jsme si ticha a absolutní samoty. Zatímco moje dílo jen pomalu nabíralo tvar, žena z kusu

borového polínka začala vyřezávat malou, asi tři či čtyři centimetry velkou kuličku – mimochodem, kdo jste si jen s pomocí nože nezkusil složit tuhle zálesáckou maturitu, tak vám to vřele doporučuji.

Pak se konečně začaly trhat mraky a když se k večeru nasměle objevilo slunce, věděli jsme, že zítra zabalíme batohy a vyrazíme dál.

Doma v polici knihovny teď máme vystavenou pěknou dřevěnou kuličku umístěnou v kusu starého dřeva, které leželo na břehu jezera. Vedle jsou dvě malé plastiky vodních ptáků. To vše nám připomíná onen pomalý čas, prožitý v poněkud nostalgické a zachmuřené atmosféře deštěm zmáčené severské tajgy.

PLNÍME ČINY

3AA5 Vyřezávání plastik

Vyřez plastiky o velikosti min. 15 cm nebo 2 výrobky menší:

- a) sošku inspirovanou přírodním národem (např. kačina kmene Hopi);
- b) plastiky živočicha tak, aby šlo rozeznat, o jaký druh jde;
- c) plastiky člověka se správnými proporcemi.

ČIN: 1 podmínka

VELKÝ ČIN: 2 podmínky

KDYŽ NĚCO DĚLÁM, CHCI TO DĚLAT POŘÁDNĚ.

Rozhovor s Jiřím Mackem, Čiksikou

Text: MAGDALENA DVOŘÁKOVÁ, Waki
Foto: Archiv Jiřího Macka

Začnu tím základním, jak ses vlastně dostal k vandrování, k woodcraftu?

K woodcraftu jsem se dostal přes Neskenon a k Neskenonu jsem se dostal pro svoji předchozí skautskou činnost, takže vlastně už od dětství se pohybuji v těchto sférách, protože Neskenon se považoval za oddíl jak skautský, tak woodcrafterský – samozřejmě v dobách, kdy ani jedno nebylo povolené. A protože v Neskenonu se dělal woodcraft, skauting, indiáni i tramping, měli jsme k trampingu velice blízko. Jezdili jsme na Brdy, stavěli jsme si tam přístřešky nebo i sroubky.

Co že ses dal nejprve na skauting, k tomu tě přivedli rodiče?

Rodiče, ale hlavně můj děda, byli velcí sokolové, takže mě v šesti letech dali do Sokola, což mě velice nebavilo. Hledal jsem cestu, jak z toho zdrhnout, tak mě naši dali do skautu, a ten už mě naštěstí bavit.

Kolik ti bylo, když ses dostal do Neskenonu?

Do Neskenonu jsem se dostal v šestnácti, ale předtím jsem měl za sebou dva oddíly, kde se tábořilo, spalo ve stanech či pod širákem a podobně. Jedno byl takový utajený skautský oddíl, ten druhý byl v roce 1968 už legální. Ten utajený se tehdy jmenoval AZKG (podle Tělovýchovné jednoty, pod níž se schovával) a později se z něho stali skauti, tuším že středisko Šipka, ale tam už nemám informace.

Jestli se dobře pamatuju, byl jsi i náčelníkem Neskenonu?

Byl jsem náčelníkem tři roky, protože v Neskenonu tehdy bylo zvykem, že kmen vedli vesměs lidé během vysokoškolských studií a když dostudovali, tak to předali zase mladším.

V roce 1982 jsi stál u zrodu Společenství kmenů a ohnivců. To byl na tehdejší dobu poměrně odvážný počín, o co přesně šlo?

Neskenon měl docela propracovanou symboliku a systém motivace „indiánštinou“. Ale ta spousta tradic mě jako náčelníka docela svazovala. Cítil jsem, že něco bych dělal jinak, ale v Neskenonu to prostě nešlo. Potom jsem se seznámil s oddíly, které se pokoušely budovat něco po vzoru Neskenonu. Začal jsem s nimi spolupracovat a zkoušet s nimi dělat

MALEBNOST

Nejraději chodím v zeleném, což je barva všech, kteří se chtějí v přírodě nenápadně pohybovat – vidět a nebýt viděni, a zejména je to tradiční trampská barva, tedy pro mě důležitý prvek malebnosti.

to „tak trochu jinak“, jak bych to dělal v Neskenonu, kdyby to šlo. Těch oddílů/kmenů přibývalo, chtěly taky dělat vigilie a udílet lesní jména, chtěly mít ohnivce. Začali jsme cítit, že se tomu musí dát nějaká pravidla, aby někde naše myšlenky příliš nepřekrcovaly. A tak vlastně z několika kmenů vzniknul Midewiwin. A protože to bylo v době, kdy zakládat nějakou organizaci oddílů by bylo o kriminál, tak jsme vytvořili „společenství ohnivců“. Myslím, že Midewiwin zanechal výrazné stopy i v Lize při jejím formování po roce 1989.

Na táboření ale nechodíš zrovna v indiánském. Proč?

Když něco dělám, chci to dělat pořádně a nemám rád parodie. A protože nosím vousy, což neodmyslitelně patří k mému trampskému a cestovatelskému stylu života, tak dělat ze sebe vousatého indiána bych cítil jako parodii. A proto raději chodím v zeleném, což je barva všech, kteří se chtějí v přírodě nenápadně pohybovat – vidět a nebýt viděni, a zejména je to tradiční trampská barva, tedy pro mě důležitý prvek malebnosti. Ostatně, každý vnímá onu proklamovanou „malebnost“ trochu jinak. Pro mě je malebnost zejména nezajždět auty k týpím, když si mohu věci kousek odnést, uvítat ráno východ slunce jako staří woodcrafteri (a nezpívat ranní píseň skoro v poledne), nešajnit večer mezi

krásně osvětlenými stany studeným světlem čelovek a tak dále.

Tvoje první přezdívka byla Mlok, jak se z Mloka stal Čiksika?

V Neskenonu, tak jako jinde, byli starší a zasloužilejší členové vybíráni na zkoušku vigilií, po níž si mohli vybrat lesní nebo indiánské jméno. A protože tehdy byla ve kmeni velice populární četba Tecumseha, tak podle jedné postavy z této knihy jsem si zvolil nové jméno.

Mlok – předpokládám, že to je původně skautská přezdívka...

Ano, to bylo ze skautského období, když mi bylo nějakých třináct. Byl jsem připravovat slibový oheň a když přijeli ostatní, pořád jsem jim líčil, že cestou potkáme mloky, což se taky stalo, já dostal svoji první přezdívku a ono údolí za Řevnicemi oddíl pojmenoval „Mločí údolí“.

Tématem tohoto čísla je „myslící ruka“. Ty sice tvrdíš, že jsi v této kategorii odstrašujícím

příkladem, ale ráda bych ti oponovala. Nema-luješ obrazy ani nevyrábíš věci na táboření, ale kdykoliv jsme měli někde na vandru problém s kolem, lodí nebo čímkoliv, obratem sis poradil a uměl to opravit. A navíc jsi fotograf a výborný grafik – kolik knih a zpěvníků jsi vlastně stvořil? Uměl bys to ještě spočítat?

Hodně... v knihovně je toho na šířku asi 1,80 m.

Je nějaká, která byla oříšek, nebo na kterou jsi obzvlášť pyšný?

No, tak pyšný jsem na ty knihy, kde jsem dělal nejen sazbu, ale byl jsem i autorem, což je *Táboříme v týpí* a příručka *Toulavá country kytara*. Obě knihy měly celkem asi čtyři vydání. Jinak zajímavá byla třeba kniha *Seton v Praze*, kterou napsal Biminiji. Tam se hodně spěchalo, dělal jsem tam sazbu za několik málo dní a musel jsem se vypořádat s desítkami dlouhých poznámek pod čarou a různou grafikou, tak to bylo taky zajímavé. A pak samozřejmě sazba zpěvníků, protože sazba not je něco velmi specifického, což zas tak moc lidí nedělá a co mě docela baví.

↖ Foto v úvodu článku:
Výlet do Grónska v roce 2006

← Zleva doprava:
Čiksika jako obvykle s kytarou,
na Brdech společně s Waki
v roce 2005 • Na cyklovýletě
v Rakousku, 2010

byla naprostá bomba. Z ní jsme zjistili, jak se má týpí správně dělat a stavět a že jsme to do té doby dělali špatně. S kamarádem Tarhou jsme se vrhli na překlad. Zprvu dost neumělý, protože jsme zápasili s angličtinou a první verze vznikla jen v několika exemplářích psaných na stroji přes průklepák. Později se to vydalo už lépe přeložené v rámci samizdatu a potom, na základě této knihy, jsem mohl napsat *Táboříme v týpí*.

Pamatuju se, že jsi v souvislosti s tím prvním, neumělým překladem zmiňoval nějakou překladatelskou perličku, co přesně to bylo?

Na to jsme naštěstí časem přišli, ale v knize byla vazba „Nowadays Indians“, čili současní indiáni, což jsme přeložili jako Indiáni kmene Nowadayů. Pak jsme naštěstí včas zjistili svůj omyl.

A co dělá Tarha, se kterým jsi Laubina překládal?

Tarha je o rok mladší než já, stále jezdí na vandry, občas se vídáme.

Když už jsi zmínil ty vandry: lyžuješ, jezdíš na kole a na vodu, na vandry, procestoval jsi kus světa. Které místo tebe nejvíce oslovilo?

Oslovil mě Řím, protože jsem tam rok žil, takže k tomu mám velice blízko. Oslovil mě taky Nepál, Káthmándú. To je místo, které si člověk buď naprosto zamiluje, nebo ho naprosto nesnáší. A já jsem patřil mezi tu první skupinu.

Co se týče tvého života v Itálii. Víš, že mluvíš plynule italsky, jak ses tam vlastně na rok ocitl?

Když jsem byl kluk, tak tam byl táta na rok na stáži na univerzitě. Byli jsme tam s ním celá rodina a kromě toho, že jsem tam chodil do školy, jsem tam chodil i do skautu, takže mám takovéto základy z dětství a od té doby se snažím si italštinu stále udržovat.

ČIKSIKA „
Tehdy byla ve kmeni
velice populární četba
Tecumseha, tak podle
jedné postavy z této knihy
jsem si zvolil nové jméno.

Ty jsi také stál u překladu Laubinovy knihy *Indiánské týpí* v roce 1978.

Laubin, to bylo velké štěstí, protože u nás jsme v té době měli o týpí informace pouze z obrázků v Setonově *Knize lesní moudrosti*. Jenže Seton tam nezdůraznil, že se jedná o dětské týpí na hraní a že ty rozměry se nedají jednoduše zvětšit a dělat podle toho třeba pětmetrové týpí, takže jsme zkoušeli víceméně slepé uličky a nebylo to ono. No a potom můj táta, který jezdil po světě na vědecké konference, mi z Ameriky přivezl Laubinovu knihu, což

KAPELA

Já vzal krosnový nosič, na něj jsem přivázel kontrabas, vedle něho usárnu a vyrazil jsem s osadou. Dali jsme se dohromady a když se pak založila kapela Paběrky, tak jsem v hraní s nimi pochopitelně pokračoval. S kapelou jsme hráli nejen na pódiích, ale i u ohňů, jezdili na vandry, spali pod širákem.

← S kapelou Paběrky na Brdech, v říjnu 1989

→ Číksika na treku pod Mount Everestem, 1997

Mluvíš italsky, německy, anglicky a rusky, jestli se nepletu?

No, tak k ruštině už se moc nehlásím, ale němec-ky, italsky a anglicky mluvím. I když samozřejmě gramatika pro mě nikdy nebyla to nejdůležitější, takže asi nemluví gramaticky úplně správně, ale domluví se.

Vím, že rád ochutnáváš různé netradiční pochoutky, co nejbizarnějšího jsi v životě jedl? A je něco, co jsi ještě neochutnal a rád bys?

Nedávno jsem na Sicílii jedl mořské ježky, to bylo zajímavé, jinak samozřejmě různé červíky, broučky, kobylky. A z větších zvířat jsem ochutnal třeba pižmoně nebo bobra. Ještě bych rád ochutnal věci, které se u nás běžně jedly před staletími, to znamená veverky, vrány, kočky a podobně. Dřív to bylo běžné, ale dnes už je to nedostupné. Jinak jsem jako kluk dokonce jedl velrybu – v sedmdesátých

letech se ještě dala v Praze koupit, což už málokdo ví. Ve Vodičkové ulici byl obchod Frionor, a tam měli mražené velrybí maso.

Léta jsi basistou kapely Paběrky, hraješ na kytaru, ukulele – po kom jsi tenhle talent zdědil?

Táta byl amatérský operní zpěvák a hrál i na piano. Zpíval velmi dobře, na rozdíl ode mě, já zpívám mizerně. A rodiče mě jako milovníci hudby kromě Sokola donutili chodit do piana, což bylo velice otravné, protože ta výuka tehdy nebyla vůbec záživná, takže jsem toho po třech letech nechal a až do patnácti jsem o hudbě nechtěl ani slyšet. Až potom, když se v oddíle hrálo na kytary, tak jsem se k tomu dostal zase zpátky. Navíc jsem si říkal, že když už nezpívám dobře, tak aspoň budu hrát na kytaru, zakousl jsem se do hry na kytaru, pak jsem chodil i dva roky i na klasickou kytaru, přibrál jsem basu a další nástroje.

Jak ses dostal do Paběrků?

Do Paběrků jsem se dostal tak, že Marko Čermák, který už byl přesycen profesionálního hraní u Greenhornů, zakládal kapelu s pracovním názvem Lesní band a měl představu, že se bude jezdit na vandry a hrát. Sháněl basistu, který by byl schopný jezdit na vandry s kontrabasem na zádech. A kamarád Kristák, jehož syn Rosta Čapek alias Rendl byl v Neskenonu, mě Markovi doporučil. Domluvili jsme se, já vzal krosnový nosič, na něj jsem přivázel kontrabas a vedle něho usárnu a vyrazil jsem s osadou. Dali jsme se dohromady a když se pak založila kapela Paběrky, tak jsem v hraní s nimi pochopitelně pokračoval. S kapelou jsme hráli nejen na pódiích, ale i u ohňů, jezdili na vandry, spali pod širákem. Dneska už jsou lidi starší, takže kapela jako celek takhle nejezdí, ale stále hrajem.

Za ta léta, co tě znám, jsi nikdy nevyslovil nějaké vulgární slovo, a to ani v opravdu

vyhrocených situacích – jak to vlastně děláš, že dokážeš za každé situace reagovat s grácií?

Nevím, nevím, jestli to není spíš doklad tvého horšího sluchu, protože občas mi taky něco uteče a občas mě něco namíchne. Ale snažím se vidět na věcech to lepší, ovládnout se a netrápit se problémy, kterých je v životě dost. Spíš se snažím radovat se z věcí kolem sebe.

Šlo ti během tvých cest někdy o život?

Musím říct, že jsem měl vždycky hodně kliku. Byl jsem dost dobrodruh, jezdil jsem stopem kam to šlo po Evropě, lezl sám po horách a byl jsem často v situacích, které by mohly být nebezpečné, ale i když jsem hodně riskoval, o život mi nikdy nešlo. Samozřejmě, viděl jsem na cestách pár medvědů, ale ne tváří v tvář. A zažil jsem i pár lavin, ale měl jsem vždy víc štěstí než rozumu, nikdy nepadaly přímo na mě, ale kousek vedle. Stejně tak jsme měli kliku v Neskenonu, že jsme si občas pouštěli pusku na

špacír a naštěstí mezi členy a jejich rodiči nebyli žádní udavači, ač v té době bylo udavačů hodně, takže jsme tím naším ilegálním skautingem a woodcraftem docela dobře propluli.

Vím, že si poctivě vedeš deníky. Není to tak dlouho, co jsi na Kosáku vybalil čokoládu a slavili jsme tvoji 2500. noc v přírodě? Kolik jich máš za sebou k dnešku?

Na to se hned podívám... 2631 nocí v přírodě.

Ještě bych se chtěla dotknout tématu Ligy lesní moudrosti, jsi spokojený s tím, jak dnes Liga funguje, jakým směrem se ubírá?

Považuji za dobré, že jsou ve vedení mladší, aby liga neustrnula. I když my starší máme samozřejmě představy, jak by to mělo vypadat, tak plně akceptuji, že to nemůže být podle nás, ale podle mladších. A ti do toho musí dávat to svoje, protože kdyby všechno určovali starci, tak by to nebylo dobré. To jsem zažil po roce 1989, když se obnovoval skauting. Tam těch starých činovníků bylo hodně a byli spíš

brzdou. Na rozdíl od Ligy, kde to rozjžděli spíš mladší. Takže si uvědomuju, že by nebylo dobré být brzdou a ať to mladí dělají tak, jak oni umí a cítí, že by to mělo být. Navíc další věc je, že dnes obecně mají děti menší fyzickou zdatnost, nevydrží toho tolik a je nutné je víc zabavit než na ně klást velké nároky. Takže taková ta disciplína, fyzická náročnost a kázeň, co se objevuje ve Foglarových a Zapletalových knížkách, to by dneska už asi moc nefungovalo.

Myslíš si, že, je přesto nějaká hranice, za kterou by formát ligy neměl jít, aby to pořád ještě byl woodcraft?

Aby to byl woodcraft, tak je potřeba ctít Setonovy ideje, musí tam zůstat Setonův cíl, byť ty cesty, jak k němu dojít, se mohou trochu lišit. Stále je důležité, aby to byl pobyt v přírodě. Woodcraft není o tom sedět doma a něco vyrábět. Pokud někdo netáboří, o víkendech nikdy nespí v lese a nezažil tyhle věci, tak to u mě není woodcraft.

Čiksiko, moc ti děkuji za rozhovor.

KDO JE JIŘÍ MACEK

Čiksika prošel za svůj život mnoha oddíly a kmeny, skautskými, tábornickými i woodrafterskými. Roku 1990 stál u zrodu obnovené LLM, která má díky němu výborně zpracovanou Knihu orlích per pro Malou lóži, je spoluautorem Svitku březové kůry, Ohniveckého wampumu, Šamanské praxe a různých samizdatových Zápisníků orlích per v rámci Midewiwinu. Dodnes je aktivním členem ÚROP.

← Čiksika na Putování skřítků v roce 2023

Jak se vyznat v ekoznačkách?

Cíl environmentálního značení nejrozumnějších výrobků je podle Ministerstva životního prostředí „povzbudit poptávku a nabídku takových produktů, které způsobují menší tlak na životní prostředí“. Jenže typický český spotřebitel zná možná tak označení *Fair Trade*, možná tuší, co to znamená, a zároveň na něj odevšad křičí lehčeji stravitelná slova jako přírodní nebo udržitelný.

Co tedy ty obvykle zelené obrazy a loga znamenají? A mohou být zavádějící?

Značek a certifikátů výrobků existuje celá řada. Jsou české, evropské nebo celosvětové a mají nejrozumnější zaměření a kritéria – některé řeší environmentální dopady, jiné spíše sociální dopady a etiku a mnoho z nich dokládá hlavně kvalitu. Proto, a taky kvůli zaměření této rubriky, se tu společně podíváme hlavně na ty „eko“.

I v tomto případě nicméně nastává problém. V Česku totiž máme hned tři typy environmentálního značení výrobků a jasně rozpoznatelný je vlastně jen ten první. Jde o klasické

eko značky a (pokud o) jejich přehled najdete na další stránce. Přestože jsou odlišné, platí pro ně dvě společná kritéria: jejich používání je dobrovolné, využívají se hlavně pro marketing a posuzování probíhá za pomoci nezávislých třetích stran.

Druhým typem značení je takzvané *vlastní environmentální tvrzení*, které je zároveň nejvíce problematické. Jde typicky o pojmy jako *biologicky degradovatelný* nebo *recyklovatelný*, které na výrobcích najdeme velmi často, stejně jako přírodní nebo šetrný. Jde pouze o tvrzení výrobce, které sice má být schopný doložit, ale nikdo jej nekontroluje. Na

Text: KAROLÍNA KUPKOVÁ
Foto: Archiv redakce

1

2

3

4

spotřebitele nicméně funguje lépe než někdy ne úplně jasné symboly a značky, a proto se těmito slovy hemží lecjaký obal.

Na počátku roku na tento problém zareagoval také Evropský parlament, když schválil směrnici, která „lakování na zeleno“ zakazuje. Během dvou let si tak firmy, které chtějí tato slova dále používat, musí opatřit příslušné certifikáty. Druhý typ značení proto prakticky vymizí a bude nahrazen pouze ověřovaným typem prvním.

Nejkomplexnějším typem je nicméně ten třetí, nazývaný *environmentální prohlášení o produktu*. Vždy jde o rozsáhlý dokument, rozebírající a hodnotící celý životní cyklus produktu pomocí standardizovaných metod a třetích stran. Tento proces je však natolik složitý, že na samotném výrobku není nijak rozpoznatelný. Výsledky se používají spíše na úrovni firem, třeba při srovnání jejich environmentálních dopadů (sama jsem s nimi pracovala například v článku Skrze čisté tělo v prvním loňském čísle).

1) Ekologicky šetrný výrobek/služba a EU Ecolabel

Ochrannou známku a hlavní ekoznačku Česka uděluje Ministerstvo životního prostředí. Mezi kritéria patří nejen výrazně nižší dopad na přírodu a na zdraví zákazníka (oproti podobným výrobkům a během celého životního cyklu dané věci), ale také vysoká kvalita. Na úrovni Evropské unie jí odpovídá EU Ecolabel. Od roku 1992 je

společná pro všechny výrobce, dovozce a prodejce v EU, přičemž na plnění jejich kritérií dohlíží příslušná ministerstva životního prostředí.

2) Modrý anděl a Severská labuť

V Česku mohou mít některé výrobky rovněž německou značku Modrý anděl nebo skandinávskou Severskou labuť. Objevují se třeba na toaletním papíru, barvách nebo na pracích prostředcích a jejich kritéria jsou velmi podobná českému Ekologickému šetrnému výrobku.

3) BIO – Produkt ekologického zemědělství

Zelená zebra pro české výrobky nebo lísteček z hvězd pro potraviny z EU označuje produkty splňující podmínky zákona o ekologickém zemědělství. Ten klade důraz na celý životní cyklus daného výrobku – například v případě masa má být zvíře chováno tak, aby mělo přístup ven a ke kvalitnímu krmivu, a zároveň musí být zabito na biojatkách v blízkosti farmy. Díky tomu jsou kontrolovány nejen environmentální dopady, ale také kvalita života zvířat. Do Česka se však mnoho biopotravin dováží, což jejich environmentální význam samozřejmě snižuje.

4) MSC

Certifikát pro ryby a mořské plody žijící volně a získané udržitelným rybolovem. Vytvořila jej celosvětová organizace Marine Stewardship Council

a uděluje jej jak přímo rybářům, tak zpracovatelům či restauracím. Spotřebiteli má ukázat, že výrobek pochází z míst, kde je o vodní tvory pečováno. V posledních letech je ale organizace kritizována, že nehledí například na dodržování lidských práv u zpracovatelů.

5) Regionální potraviny

Lokálnost potravin ukazuje hned několik značek, konkrétně Regionální potraviny, Chráněné označení původu a Chráněné zeměpisné označení. Samy o sobě žádné environmentální dopady neřeší, přesto může být jejich výběr šetrnější volbou. Získají je totiž jen ty potraviny, které byly kompletně vyrobeny v jednom kraji či místě.

6) FSC/PEFC

Ochranná známka a certifikát pro dřevo dokládá, že bylo vytěženo legálně a v místech, kde se v lesích hospodaří přírodě blízkým způsobem. To znamená třeba omezování holosečí nebo udržování druhové rozmanitosti lesa.

7) Fair Trade

Jedna z nejznámějších značek funguje celosvětově, a přestože dohlíží zejména na etiku v mezinárodním obchodě (spravedlivá odměna pro výrobce, fér pracovní podmínky), okrajově odráží i úroveň péče o životní prostředí.

8) Rainforest Alliance Certified a UTZ

Zelenou žabičku na sobě mají ty produkty, které pocházejí z farm, kde je brán při hospodaření

ohled na volně žijící živočichy. Organizace Rainforest Alliance však zároveň tyto farmáře podporuje, aby o své pozemky chytře pečovali. Propaguje principy regenerativního zemědělství, do nějž spadá i propojení zemědělské půdy a lesa či permakulturní praktiky, a pomáhá tak vytvářet ekologické produkce. Dohlíží nicméně rovněž na dodržování lidských práv a často pracuje s původními obyvateli. Velmi podobně funguje také certifikační program UTZ, který je ovšem zaměřen pouze na kávu, kakao a čaj.

9) Bio textil

V Česku se nejčastěji setkáváme s certifikáty holandské Fair Wear Foundation nebo britské Soil Association. Oba řeší hlavně původ surovin, tedy zda výrobek vznikl ze surovin z ekologického zemědělství. Komplexnější textil posuzuje značka Global Organic Textile Standard (GOTS), neboť je pouze na těch produktech, které mají minimalizovaný dopad na prostředí v celém svém životním cyklu, včetně exportu k zákazníkovi.

10) Přírodní kosmetika

Česko má pro přírodní kosmetiku vlastní národní značku CPK a CPK bio. Obě jsou pouze na produktech z čistě přírodních surovin, u CPK bio navíc musí minimálně 20 % pocházet z ekologického zemědělství. Na kosmetice ale můžeme najít také označení Vegan, NaTrue, Ecogarantie nebo HCS, které znamenají, že výrobek nebyl testován na zvířatech.

5

6

7

8

9

10

Cesta deníku

Mám doma velkou plastovou krabici a v ní hromady popsaných notýsků. Jsou to moje deníčky. Hele, tady je jeden z roku 1986, to mi bylo deset let. Co s nimi asi udělají moje děti?

Text: JOSEF PORSCH, Ablákela
Foto: Archiv redakce

Cest k osobnímu rozvoji jsou stovky, každý má tu svou a většinou je jich více. Skvělým nástrojem pro takovou cestu je psaní deníku. Inspirací k tomu pojednat o něm mi byla má skvělá žákyně Anička Raušová, jejíž absolventská práce v deváté třídě byla právě o tomto tématu. Za to jí děkuji. Já však budu psát za sebe.

Deníky nás vedou hluboko do světa druhého člověka, ať je to slavný deník Anny Frankové nebo ten, který si před skoro sto lety psal můj děda. A když si deník píšou sám, pak mi přináší mnoho výhod. Deník může léčit nebo fungovat jako duševní hygiena. Deník přináší očistu mysli: vypíšu se z emocí, a tak je ventiluji a neukládám ve svém těle. Deník tak zbavuje stresu, pomáhá utřídit myšlenky, organizovat čas.

Ne nadarmo se doporučuje nebo dokonce předepisuje v terapii. Deník pomáhá zastavit se v přítomnosti toku času, podporuje zapamatování si událostí v něm. Umožňuje ohlédnout se, vrátit se k minulým událostem. Deník zachovává váš otisk pro budoucí generace (možná).

Moje největší poznání z psaní deníků je toto: jak bohatý, naplněný život žiji! Kolik se toho děje! Jak je rok často krátká doba na zamýšlenou osobní změnu! A na druhou stranu: jak se mi stále vrací podobná témata k řešení!

Deník vyžaduje sílu a odhodlání. Dobrá vůle psát si deník většinou ztroskotává na útesech rutiny. Zpočátku jsme nadšeni, pořídíme si krásný notes a po pár dnech či týdnech nás ta činnost přestane bavit, z psaní se stane

Dobrá vůle psát si deník většinou ztroskotává na útesech rutiny. Zpočátku jsme nadšeni, pořídíme si krásný notes a po pár dnech či týdnech nás ta činnost přestane bavit, z psaní se stane povinnost a je po všem.

povinnost a je po všem. Na každého funguje něco jiného, ale pokud jste odhodláni jít cestou deníku, jsou v zásadě cesty dvě.

Zprv, nedělejte si z deníku povinnost. Pište jen významné události a myšlenky, pište jen, když máte chuť. Zadrhé, udělejte si z toho povinnost. Pište každý den, nejlépe ve stejný čas. Vymezte si ho na něj – dejte si ho do kalendáře: 19.00–19.15 psaní deníku (čas volte pro začátek raději kratší). Zapište si k zápisu datum. Noste deník u sebe nebo jej vezměte na procházku, nejlépe do přírody. Nebo si najděte čas na úkor svého telefonu – kolikrát jste dnes vzali do ruky telefon? A kolikrát deník, váš osobní rozvoj? Pomáhá také najít si parťáka pro psaní. Když si dva lidi píšou deník a občas si napiší (třeba přes WhatsApp) a sdílejí, je to ještě lepší. Občas si deníkem zalistujte – a to uvidíte!

Deník lze samozřejmě psát i v počítači anebo online. Kamarádka si dokonce dělá každý den

video do telefonu. Ale já dávám přednost ručnímu psaní. Píšu si události, sny, myšlenky své i cizí, výpisky z knih. Když říkám psát, myslím tím také lepit a kreslit. Zkuste si na internetu zadat „bullet journal“ a podívejte se na obrázky, jak se deník dá tvořit.

A jak takový zápis vypadá v mém podání? Tak třeba zápisy v době, kdy jsem psal tento text.

29. 6. 2023

Rozlučka s mojí 9. třídou. Uvědomuji si, že to byla nejlepší třída, kterou jsem za všechna ta léta učil. Vztahy, ochotou, vším. Třeba vyklízení třídy byl vysloveně radostný a spolupracující zážitek. Julča vedla dražbu společného vybavení. Adél s Vaness dokonce táhly rozlučku i pro ostatní třídy.

1. 7. 2023

Uzrály třešně. Uvědomuji si, jak mě zahradničení naplňuje energií. Když poprvé vykvetly jahody, které jsem zasadil, byla to

čirá radost. Zahradničení je obraz života – některé věci musíme dlouho připravovat, opečovávat, stříhat, zalévat, aby vydaly své plody. A pak poděkovat a dál se o ně starat. Anička mi jako vždy s radostí pomáhala. I tohle je má radost, naše děti.

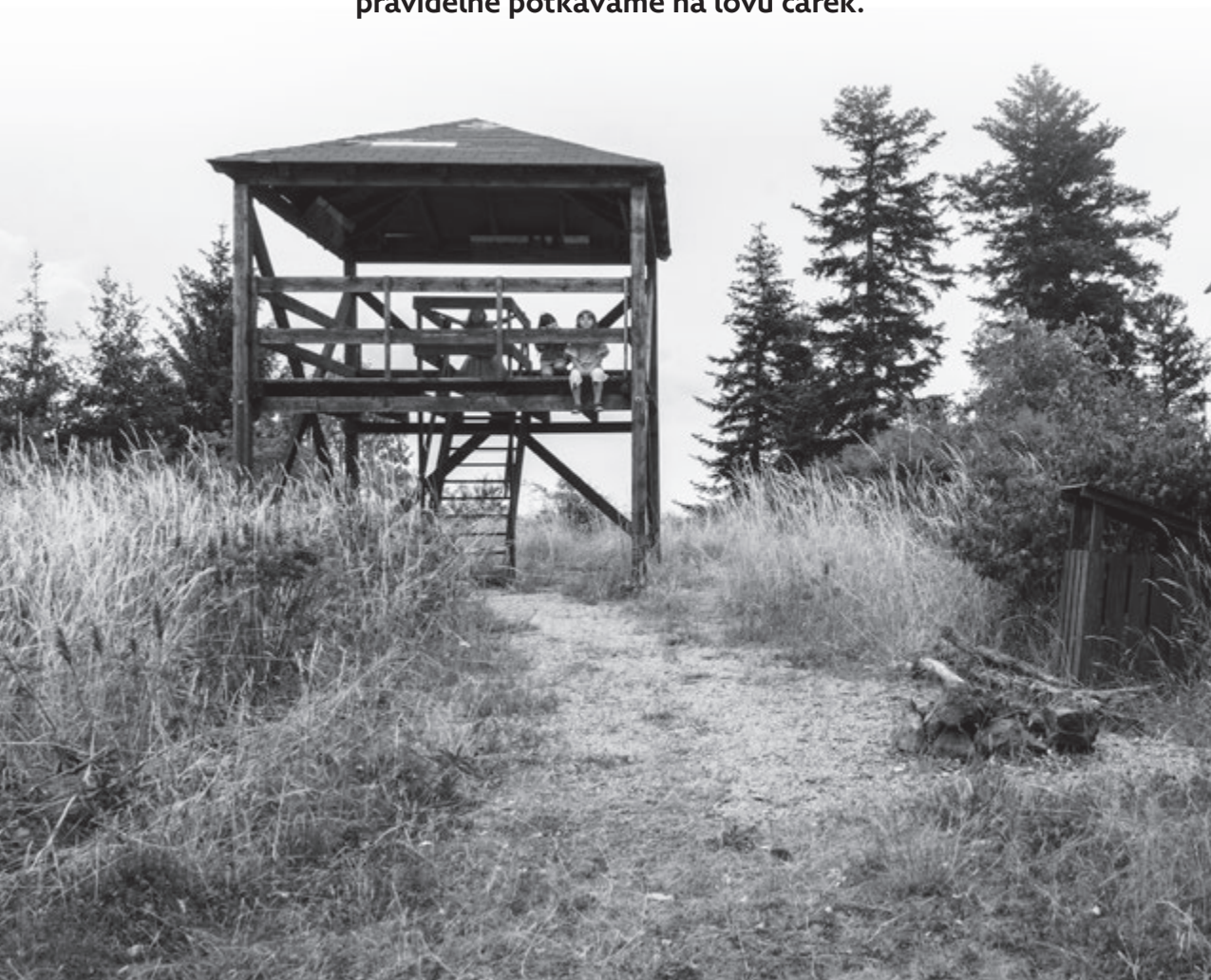
Pro ten dobrý účinek, který deníky mají, doporučuji vést k psaní deníků už děti. Samy se, až budou starší, rozhodnou, jestli jim tenhle nástroj slouží. Mohou psát stránku v kmenové či rodinné kronice, samy či s vaší pomocí. Mohou uspořádat (rodinné) fotoalbum a psát k němu popisky. Mohou si vést některou podobu turistického deníku. Možností je mnoho. Pokud vás ale záznamy jakéhokoli druhu štve a nejraději byste všem „deníčkářům“ vyhlásili válku jako Jaroslav Pavlíček, doporučuji *Destrukční deník* Keri Smithové.

A co vy a vaše deníky? Napište na ablakela@gmail.com.

S OČIMA OTEVŘENÝMA

Text: MAGDALENA DVOŘÁKOVÁ, Waki
Foto: Archiv autorky

Zná to každý, kdo má nějaké rodinné či pracovní povinnosti. Na Kosáku je nejlepší signál na úbočí vrchu Homole, kde se my ze skupiny „musím se občas ozvat“ pravidelně potkáváme na lovu čárek.

Jednou jsem se zrovna škrábala lesem vzhůru, když mi padl zrak na podivný předmět zapadlý v lesní hrabance. Nejvíc připomínal sekeru, respektive hlavu sekery.

CITOVANÉ ZDROJE

Heppnerová, E.: *Krajina kosího potoka a blízkého okolí*. FFZU; Diplomová práce, Plzeň, 2022.

John, J.: *Výšinné lokality středního eneolitu v západních Čechách*. Plzeň, 2010.

Prexl, J.: *Michalovy Hory, nástin geologické stavby*. dostupné z: michalovyhory.eu.

Šaldová, V.: *Dvě nová výšinná eneolitická sídliště v západních Čechách*. In: *Archeologické rozhledy* XXI, Praha 1960.

Vachová, S.: *Mineralogie pegmatitů na Kluči u Filipově v Hrubém Jeseníku*. PFUP; diplomová práce, Olomouc, 2013.

Nedalo mi to, zaznamenala jsem si místo nálezu a poptala se známých. Všichni krčili rameny, ale mně ten předmět nedal spát. Zavolala jsem tedy svojí známé archeoložce, zda by artefakt neposoudila.

Když uviděla fotky, zajásala, že se možná jedná o bronzovou sekeru. Hned ji zajímalo, kde jsem ji objevila. Domluvily jsme se, že se staví a já jí předmět předám, protože tvarem to sice byla jednoznačně hlavice sekery, ale materiál byl kámen a vůbec byl ten artefakt takový podivný. Nebylo ani jisté, zda byl opracovaný lidskou rukou, jenže ten tvar byl tak dokonale sekyrový...

Když známá přijela, zůstala na předmět překvapeně hledět, jako prve já. To, co jí z fotky přišlo jako jednoznačný nástroj, už zblízka tak zjevné nebylo. Aby měla jistotu, vzala „sekeru“ na poradu ke svým kolegům a raději i geologům. Ortel kolegia byl jasný – jednalo se o hříčku přírody.

Tady by mohl příběh končit, ale vlastně teprve začíná. Paní archeoložka totiž z nálezu zpočátku jákala i proto, že ve vrcholových partiích kopce

Homole, který se dříve jmenoval Klunka neboli Klungerberg (681 m. n. m.), se nachází zajímavá archeologická lokalita. Rozhodla jsem se, že si o Homoli něco zjistím a čekalo mě překvapení. Tento výrazný kopec nese stopy lidského osídlení už od eneolitu, kdy se zde nacházelo výšinné sídliště. Právě ke osídlení tu bylo odhaleno náhodně v roce 1959, kdy těžaři našli

Tento výrazný kopec nese stopy lidského osídlení už od eneolitu, kdy se zde nacházelo výšinné sídliště.

v místním lomu kamenný nástroj z jemnozrnného pískovce o rozměrech cca 25×5 cm, na jedné straně zbroušený do ostří a na druhé do hrotu. Během následné skrývky zeminy z vrcholu kopce kvůli další těžbě bylo nalezeno velké množství zlomků keramiky, část kamenné motýčky, valoun k drcení obilí a pazourkový nástroj, což umožnilo

PLNÍME ČINY

2H2 Horniny

ČIN: Vysvětlí pojem hornina, vyjmenuj 3 skupiny a urči 3 horniny z každé skupiny
VELKÝ ČIN: Vysvětlí pojmy struktura a textura, vznik a složení hornin, co je to horninotvorný nerost vyjmenuj je. Urči 5 hornin z každé skupiny (celkem 15), z nich alespoň 5 v přírodě

2V2 Archeologické lokality

ČIN: Navštív 3 lokality, každou z jiné kultury, seznam se s jejich místopisem a s životem příslušné kultury. Vyprávěj o nich 30 minut skupině osob.
VELKÝ ČIN: Pomáhej při archeologickém výzkumu v terénu celkem 30 hodin.

datování lokality do pozdní doby kamenné. Na svoji dobu byl zdejší objev pozdně eneolitického výšinného sídliště opravdu významný. Dnes víme v západních Čechách o přibližně 13 takových lokalitách, ale v roce 1959 se jejich výskyt tak daleko na západ nepředpokládal a objev způsobil velké překvapení.

Homole je na východě obtékána Kosovým potokem, nad který se zvedá o plných 180 m. Na západě vrchol kopce přechází v plošinu o průměru asi 40 m, a právě zde se usídlili naši dávní předkové. Z geologického hlediska se jedná o zdaleka viditelnou čedičovou kupu, kde krystalickými břidlicemi proráží menší těleso hrubozrnného

pegmatitu s krystaly muskovitu a berylu, přičemž krystaly místního muskovitu dosahovaly délky až 30 cm.

Jak už to u kopců vulkanického původu bývá, Homole se dostala i do hledáčku prospektorů. První doklady hornické činnosti jsou z roku 1482, kdy zde písemné prameny dokládají počátky dobývání drahých kovů, především stříbra, olova a zinku.

V roce 1571 získal na Homoli kutací práva Štěpán Šlik. Dalším těžařem, který tu pokoušel štěstí, byl Peter Ambacher z Plané, který zde v roce 1692 otevřel důl Nejsvětější Trojice, ale na zrudnění nenarazil a důl byl záhy opuštěn. Homole ale ještě veškeré své bohatství nevydala.

V roce 1870 začali kříženečtí sedláci na Homoli těžit čedičový štěrk na stavbu silnic, který odtud rozváželi volskými spřeženími až k Tachovu. Místní čedič se na štěrk rozbíjel nejprve ručně, ale v roce 1911 tu byla vybudována strojní drtírna.

A když už jsem zmínila zdejší ložisko muskovitu – v severozápadním úbočí kopce otevřel v roce 1914 vídeňský fabrikant Karl Anderwald lom a později důl na vysoce kvalitní slídku, jehož hloubka přesahovala 50 metrů. „Kočíci stříbro“ bylo rentabilní, ale těžbu narušovaly průvaly důlních vod. Přesto byla těžba muskovitu po několik let významným zdrojem obživy místních.

Po válce se tu pokračovalo už pouze s těžbou čediče, která utichla v 70. letech. Homole se ale ani tehdy nedomohla klidu. Armáda ČSR v bývalém lomu vybudovala vojenské autocvičiště. To sice po revoluci zaniklo a areál zpustl, ale dnes je majetkem Plané a funguje opět jako autodrom.

A proč to vše vlastně píšu? Jednoduše proto, že mnozí z nás na Kosák každé léto jezdí. Mnozí z nás se také z už zmíněných důvodů pravidelně škrábou do svahu Homole. Třeba se nyní na tento zajímavý vrch, kde žili lidé už před pěti tisíci lety, budou dívat jinými očima. Konec konců, první pluzžiny, tedy dávná políčka, se nacházela nedaleko

◀ Zleva doprava:
 Prostor vytěženého lomu
 na Homoli se kryje s místem
 pravěkého sídliště • Záhadný
 artefakt z železovce ze strany •
 Pohled shora

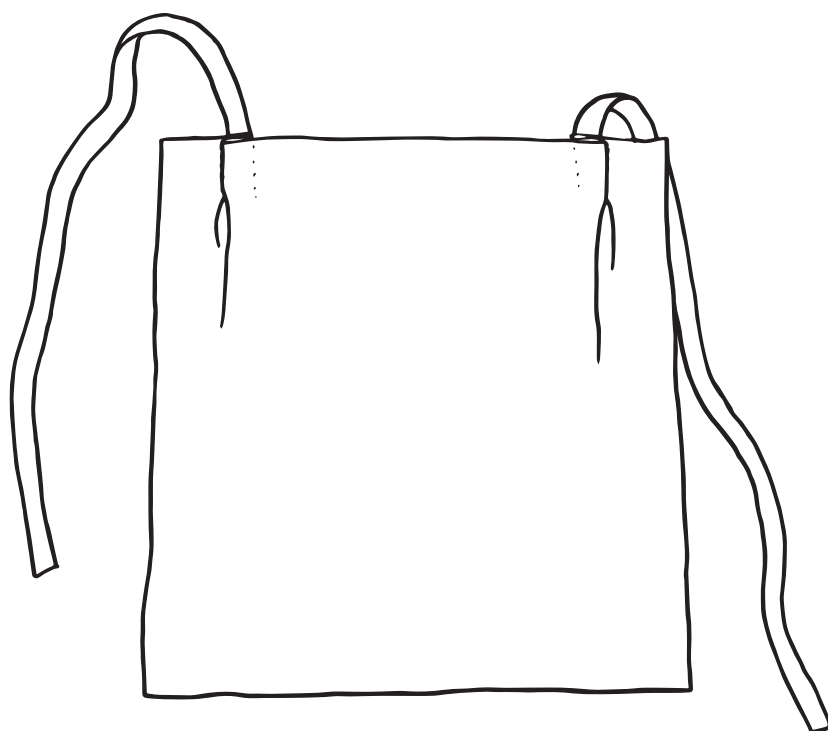
„posedu“, tedy v místech, kde je signál nejlepší...

Druhý důvod je zásadnější – vlastně o nic nešlo, našla jsem jen kus železovce zajímavého tvaru. Jenže pravda je, že někdy takový náhodný nálezný posunout vědomosti o naší minulosti. Takže na letošních výpravách nezapomeňte chodit s očima otevřenými...

Velké poděkování za ochotu patří PhDr. Daně Stolzové.

Mužská zástěra

TOMÁŠ JURKOVIČ, Manehonga

Pokud si vyrábíš podle našeho seriálu oblečení pro tábornické účely, máme teď pro tebe po minulém složitém vyrábění nohavic naopak jeden velmi snadný návod.

A navíc na součást odění, která se ti bude velmi hodit při letním táborovém životě. Je to zástěra, nezbytný pomocník pro každodenní práci. Nosila se všude tam, kde se nosily gatě, o kterých jsme si psali v loňském podzimním čísle. A ano, čteš dobře, stále ještě se pohybujeme v oblasti výhradně pánských oděvů. Jak zjistí každý, kdo zkusí na táboře v gatích chodit, pracovat a vařit, světlé plátno, ze kterého jsou šité, se velmi brzy

zamaže. Zástěra tomu snadno odpomůže. Navíc se hodí pro celou řadu dalších věcí – můžeš ji například použít jako improvizovanou tašku, když potřebuješ něco odnést. Nebo ti poslouží při vyřezávání ze dřeva – zachytíš do ní odřezky a pak ji jednoduše vyklepeš a je uklizeno.

Zhotovení je zcela jednoduché – všechno ti napoví příložený obrázek. Na čtverec látky našiješ popruhy k uvázání zástěry v pase. Měly by být dost

PLNÍME ČINY

3EE5 Historické oděvní doplňky

Výrob podle dobového vzoru (z látky, vlny, kůže, kožešiny apod.) pokrývku hlavy, zdobený šátek, rukavice, ponožky, onuce nebo ovinovačky, opasek, tašku, tašvice atd.

ČIN: 2 různé výrobky

VELKÝ ČIN: 4 různé výrobky, polovinu jich ozdob

← Střih zástěry

→ Zástěra na všední den (1) • Sváteční zástěra z lněného barveného plátna s ručně tkanými popruhy (2)

dlouhé na to, abys je mohl obtočit kolem boků nejprve dozadu a odtud zas hned dopředu a uvázat je na břiše na kličku. Zástěra mohla být stejně dlouhá a ze stejného materiálu jako gatě, jako praktičtější se ale ukázala být tmavší barva – tmavomodrá nebo černá – na které není zamazání tolik vidět. Pro sváteční příležitosti se prý zástěra ze stejných důvodů nosila zastrčená jedním spodním cípem za pás.

1

2

Sluneční hodiny

1a

Sluneční hodiny jsou patrně nejstarším zařízením používaným k měření času.

Zpočátku se jednalo o přístroje, které nebylo možné nahradit ničím jiným, a proto se začala rozvíjet nauka o slunečních hodinách, která se nazývá **gnómonika**. V průběhu let bylo objeveno mnoho druhů slunečních hodin.

Kdo bude chtít porozumět změti čar na číselnících, má možnost se ponořit do literatury, která je o tomto předmětu poměrně rozsáhlá. Mnoho informací je samozřejmě i na internetu.

Sluneční hodiny se skládají z číselníku a stínového ukazatele (kterým může být jen prostá tyčka, ale může být proveden i jako kulisa).

Sluneční hodiny se většinou konstruují pro místní poledník. Zeměpisné polohy obcí v České republice můžete najít na internetu. Naše hodinky ukazují SEČ, tedy vlastně čas 15. poledníku.

Čas na ciferníku slunečních hodin je většinou ukazován stínem šikmé tyče (tzv. *polos*), která je rovnoběžná se zemskou osou. Úhel, který polos svírá s vodorovnou rovinou, je roven zeměpisné šířce příslušného místa. Čas odečteme podle polohy stínu mezi jednotlivými ryskami pro příslušnou hodinu.

Konstrukci slunečních hodin je celá řada. Nejvíce se můžeme setkat se slunečními hodinami, jejichž funkce vychází z principu hodinového úhlu. Mezi takové hodiny patří:

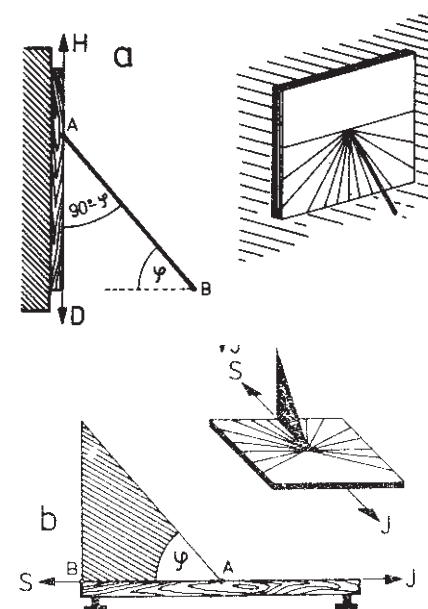
- vodorovné,
- svislé,
- polární,
- rovníkové.

Rovníkové hodiny

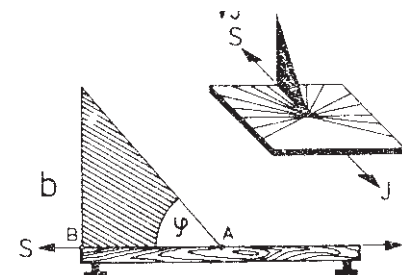
Svůj název dostaly díky tomu, že číselník je rovnoběžný s rovníkem. Polos je rovnoběžný se zemskou osou a je k číselníku kolmý. Hodinové rysky se od polosy rozbíhají přesně po 15° (zcela analogicky jako u zeměkoule, kde rozdíl 15° zeměpisné délky odpovídá jedné hodině ($360^\circ : 24\text{h} = 15^\circ/\text{h}$)).

Polární hodiny

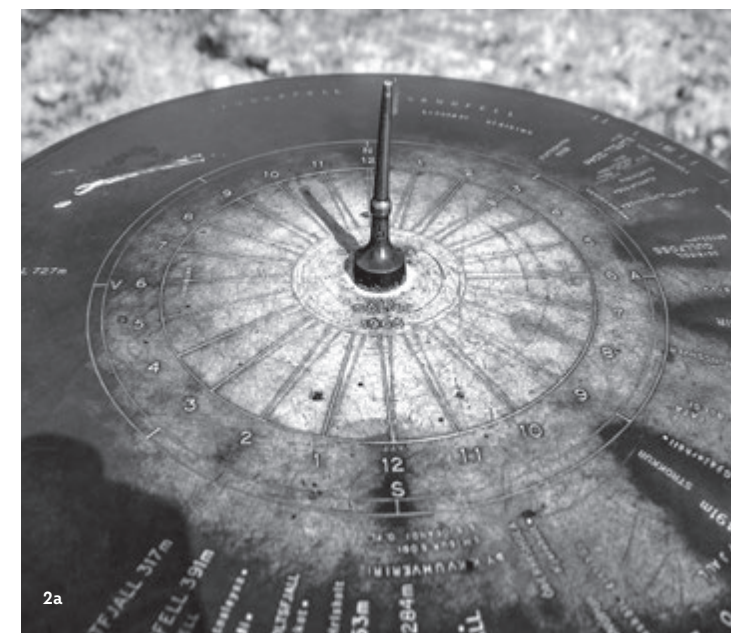
Další skupinou hodin pracujících na principu hodinového úhlu jsou polární. U nich jsou hodinové přímky rovnoběžné se

1b

2b

2a

zemskou osou a tedy i navzájem. Je-li číselníkem vnitřní plocha válce (polární válcové), jsou na něm rovnoměrně rozmístěny opět po 15° .

Číselník hodin, jejichž činnost vychází z principu hodinového úhlu, nemusí tvořit jen rovinná plocha, ale i zakřivená. V případě kulové plochy může být číselník v dutině (tzv. *skafé*) nebo na povrchu koule (např. hodiny ve tvaru glóbu). Číselníkem může být válcová, kuželová nebo naprosto obecná plocha (povrch balvanu). Stačí jen správným způsobem vetknout stínový ukazatel a podle vrženého stínu na této ploše vyznačit hodinové čáry.

Konstrukce hodin

Chcete-li si postavit sluneční hodiny, pokusím se zde nastínit ve velmi zjednodušené podobě jak na to (bez nutnosti použití složitých výpočtů a deskriptivní geometrie).

Táborové sluneční hodiny

Jelikož se bude jednat o dílo na dobu pár týdnů, nemusí být postaveno přesně podle všech zásad gnómoniky. Pro takovéto hodiny je nejlepší místem prostranství, v našem případě nejspíše louka, která je osvětlená po celý den. Jako ukazatel zvolíme kolík (tzv. *gnómon*, dlouhý od několika decimetrů až po cca 2 m). Měl by být tenký, ale ne tolik, aby ho vítr mohl ohýbat. Kolík pevně zatlučeme do země a jeho horní část zahrotíme. Měl by být přibližně kolmý k zemi. Za slunného dne pak každou celou hodinu zatlučeme kolík na konci stínu vrženého gnómonem (v případě, že by byl stín moc dlouhý, není třeba vzdálenost přesně dodržet). Z větviček nebo kamínků pak vytvoříme číslice (nejlépe římské), které umístíme u hodinových rysek, čímž vznikne číselník. Za několik dní zjistíme, že stín nemění přesně do téhož místa ve stejnou hodinu jako v předchozích dnech.

↖ Svislé sluneční hodiny.
← (1a, b)

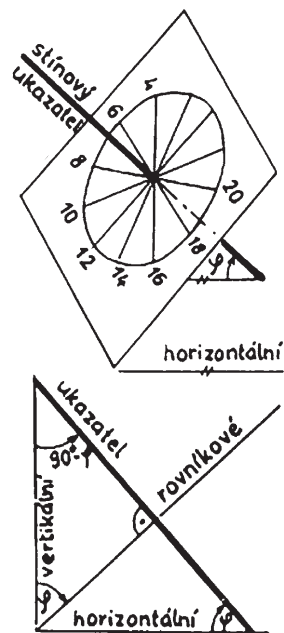
↑ Vodorovné sluneční
↖ hodiny. (2a, b)

PLNÍME ČINY

2A3 Sluneční hodiny

ČIN: Vyroba sám pěkné a přesné sluneční hodiny, zdůvodní přesný úhel rafije, prokaž znalosti o pohybu slunce po obloze (tj. vysvětlí pojmy: ekliptika, nebeský/světový rovník, kdy slunce vychází a zapadá v různých ročních obdobích a proč, kdy je v nadhlavíku).

VELKÝ ČIN: Vyroba celkem dvoje sluneční hodiny různého provedení, prokaž znalosti jako u činu a načrtne návrh slunečních hodin pro severní pól, jižní pól a rovník.

3a

➤ Rovníkové sluneční
→ hodiny (3a, b, c)

3b

Je to tím, že místo a okamžik východu a západu slunce, jeho deklinace i časová rovnice se mění. V důsledku toho pak cca po týdnu bude vhodné číselník hodin „překalibrovat“. Na táboře jsem tyto hodiny vyzkoušel, a kromě zábavy se na nich dal, po troše tréninku, odečítat čas s cca pětiminutovou chybou, což je na táboře naprosto postačující.

Výroba rovníkových hodin

Tento typ slunečních hodin ještě považuji za vhodný pro amatérskou stavbu bez hlubších znalostí problematiky. Jen je nebudeme stavět na rovníku, jak by jejich název naznačoval, ale s největší pravděpodobností někde v Čechách. S rovníkem mají tyto hodiny společné to, že jejich roviny se kryjí, což znamená, že číselník rovníkových hodin je

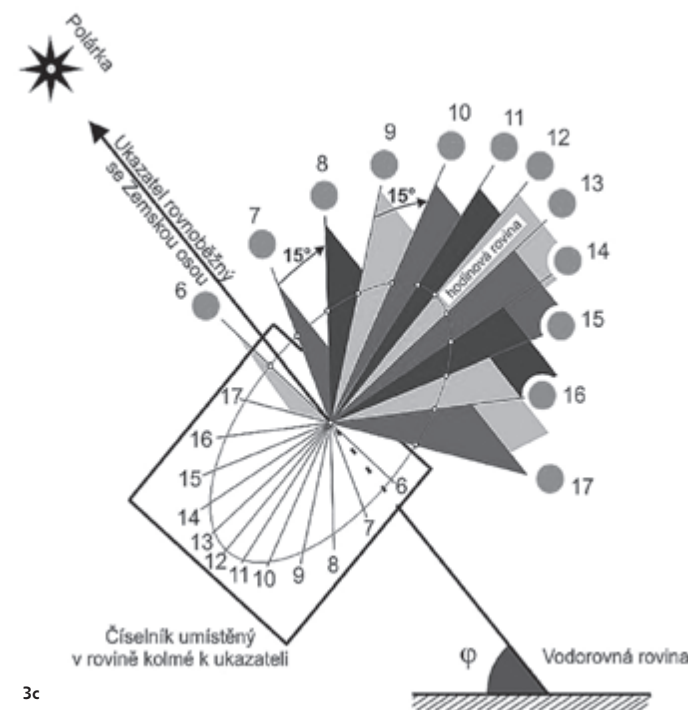
Na táboře jsem tyto hodiny vyzkoušel, a kromě zábavy spojené s jejich výrobou se na nich dal, po troše tréninku, odečítat čas s cca pětiminutovou chybou.

nakloněn vůči vodorovné, horizontální rovině o doplňkový úhel místní zemské šířky. V Praze tedy doplňkový úhel vychází na 40° . ($90^\circ - 50^\circ = 40^\circ$) Rovníkové hodiny mají zvláštnost, totiž dva číselníky. Jeden pro období mezi jarní a podzimní rovnodenností a druhý pro zbytek roku. O rovnodennostech a několik dní před a po nich hodiny nic neukazují, neboť slunce v tu dobu prochází světovým rovníkem a jeho paprsky nemohou číselník osvětlit, protože jsou s ním rovnoběžné.

Dále uvedený popis platí pro období mezi jarní a podzimní rovnodenností. Konstrukci číselníku hodin pro zbytek roku nepovažuji vzhledem k nízkému počtu slunečných dní za praktickou, a proto ji zde nerozvádím.

Pro číselník lze použít desku, na kterou vyznačíme hodinové čáry. Vyznačení hodinových čar je jednoduché – úhlová vzdálenost mezi jednotlivými čarami je 15° . Vynášíme je od 12. hodiny, která je zobrazením místního poledníku a je uprostřed číselníku na

plníme činy

3c

spodní hraně hodin (vršek hodin směřuje k jihu a spodní hrana k severu). Šestá hodina ránní směřuje k západu a osmá hodina večerní k východu (jsou na jedné přímce, rovnoběžné se zemí). Hodinové čáry je možné nakreslit v rozsahu 4–20 hodin. Čáry se sbíhají v místě, kde stínový ukazatel prochází deskou s číselníkem. Stínový ukazatel bývá tvořen silným drátem nebo tenkou pevnou tyčkou a umísťuje se doprostřed číselníku. Ukazatel je kolmý na číselník a jeho délka je úměrná velikosti číselníku a jeho sklonu vzhledem k zemi. (Ukazatel slouží na straně číselníku jako ukazatel a na spodní straně jako podpěra. Obě části jsou stejně dlouhé). Více je vidět na obrázcích 3a, b, c.

Někdo může být zklamán, že v tomto článku byly detailněji

popsány pouze dva typy hodin, a to ještě ve zjednodušené formě. Vězte však, že konstrukce jiných typů slunečních hodin již vyžaduje prostudování alespoň základní literatury a nelze ji dost dobře popsat na pár řádcích.

Pro zájemce o hlubší pochopení fungování slunečních hodin a jejich konstrukci doporučuji např. knihy, ze kterých jsem čerpal výše uvedené, a to knihu Václava Šimra *Pojďte s námi stavět sluneční hodiny* a knihu Pavla Příhody *Sluneční hodiny*. Spousta inspirace a informací se dá najít i na internetu.

Zdroje nákrešů

www.slunecni-hodiny.webzdarma.cz
www.jiast.cz/2012/11/21/teleskopie-xxiv-slunecni-hodiny/

ČASTÉ CHYBY PŘI REALIZACI SLUNEČNÍCH HODIN

Výběr stanoviště

Před vlastní realizací slunečních hodin je třeba věnovat velkou pozornost výběru stanoviště. Je nutno zohlednit vliv stávajících překážek, které vrhají stín ve svislém směru (například stromy), i předmětů ve vodorovném směru a součástí objektů (například předsunuté okraje střech, římsy, stín vzdušných vedení).

Návrh číselníku

Při návrhu číselníku je nutno vycházet ze zeměpisných souřadnic stanoviště. Stínový ukazatel musí být rovnoběžný se zemskou osou. Poloha stínového ukazatele musí odpovídat azimutu stěny. V případě, že nejsou tyto zásady dodrženy, hodiny nefungují správně.

Vyznačení hodin

Rozsah hodinových čar na číselníku by měl odpovídat realitě na stanovišti, tj. na hodinách by měly být vyznačeny jen ty hodiny, kdy je číselník sluncem osvětlen (a to alespoň v některém období). Podobnou chybou je stav, kdy slunce vrhá prostřednictvím ukazatele stín na číselník, ale hodinové čáry (časové údaje) v příslušné části číselníku nejsou vyznačeny.

Hladové krky

Indiánské tortilly

K zařazení receptu na tortilly mě inspirovala příhoda z ložského letního táboření Ligy lesní moudrosti. Nachomýtl jsem se k tomu, jak se v jednom ze stanů připravovaly k večeři právě tortilly, plněné a rozpečené.

Tedy v podstatě vysoce stylové indiánské jídlo. Kuchař ale k mému podivu k přípravě použil kupované tortilly z obchodu, což mi na Kosím potoce připadalo mírně absurdní – až bude chtít mít k večeři placky, půjde si pro ně také do supermarketu? Poohlédl jsem se proto po různých zdrojích a jako výsledek přináším recept na pravé indiánské tortilly, které si na táboření můžeš připravit vlastním úsilím. Vyzkoušeli jsme ho a funguje.

Mouku smísíme se solí, máslo či sádlo rozpustíme ve vroucí vodě a přidáme k mouce. Deset minut pak důkladně hněteme těsto, dokud není vypracované. Naděláme z něj kuličky o průměru cca 3 cm a necháme je pět minut odpočívat v míse pod vlhkou utěrkou.

Namočíme oba kapesníky. Jeden z nich prostřeme na první

z prkének, položíme na něj kuličku, překryjeme druhým kapesníkem, přitlačíme shora druhé prkénko a vylisujeme placku tenkou jako papír. Tímhle způsobem to jde překvapivě dobře a rychle. Sundáme prkénko a odloupneme kapesníky, výslednou tortillu položíme na lehce namaštěnou, středně rozpálenou pánev. Po čtvrt minutě ji obrátíme a pak pečeme z každé strany minutu. Tortilly buď hned spotřebujeme, nebo je před použitím znovu rozejdeme z obou stran na pánvi.

Chceš mít tortilly opravdu extra speciál? Sežeň si mouku z modré kukuřice (dá se pořídit přes internet). Získáš dobré a nefalšované indiánské jídlo. Modré kukuřice si Indiáni obstarávali od Jihovýchodu po Mexiko vždy velmi cenili.

TOMÁŠ JURKOVIČ, Manehonga

360 ml mouky (kdo chce být stylový, sežene si kukuřičnou, jinak postačí i hladká)

2 čajové lžičky soli

2 lžičky másla nebo sádla

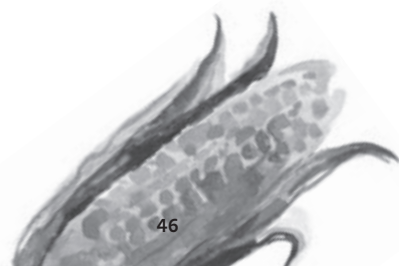
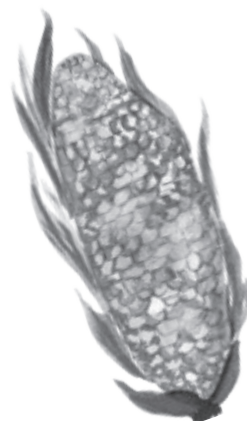
300 ml vroucí vody

2 kuchyňská prkénka

2 čisté látkové kapesníky

Čistou utěrku

Rovnou litinovou pánev

Zdroje

Tadič, Roman: *Indiánská kuchařka*, Dauphin, 2016, Praha

S málem králem

Traperský svícínek

Nad tímhle svícínkem jsem dumala celá léta. Na obrázcích na internetu se objevoval v luxusním provedení z mědi nebo okapového plechu. Rozhodně se tedy nejednalo o nějakou kuchyňskou klempřínu.

Nakonec se ale sešlo odhodlání s dostatkem vhodných plechovek a torzem školního Merkuru. Na nejjednodušší variantu tohoto zázraku nám to postačí. Na internetu snadno najdete další obrázky například pod heslem „tinderbox“. Na webových stránkách *colonialsense.com* dokonce píšou o tom kdy se jaký typ krabiček vyráběl.

A jste-li Američani a máte doma stejný svícínek z tepaného plechu jako na obrázku, bude určitě starší roku 1740 a bude vyrobený v Německu, protože pak už se plech válcovává.

Přeji vám veselé chvíle při domácím tvoření. Návod najdete na následující stránce!

IVA JURKOVIČOVÁ, Olowanteča

Železnou kulatou plechovku (třeba od bonbonů)

Plechovku, ze které lze ustrihnout proužek plechu 2 x 6 cm

2 šroubky s matickami

Kleště (raději půlkulaté než kombinačky)

Nůžky na plech (nebo nůžky na kterých až tak moc nesejde)

Pilník (postačí i kuchyňský brousek)

Šídlo

Plynový sporák nebo jiný oheň

Nádoba s vodou

Kovový uzávěr od lahve (zde od oleje)

1 Ucho svícínku a povrchová úprava

Ustříhneme si z plechu obdélníček 2×6 cm. Lze i delší. Po různých pokusech vyšel nejlépe proužek z obdélníkové konzervy od sardinek. Plechu obrousíme hrany, šídlem opatrně prorazíme v koncích dírkou dost velké na průchod šroubku. Obrúsíme i okraje proražených dírek. Když máme ohlazené, vezmeme plech do kleští, nad plamenem opálíme a ve vodě zchladíme. Zbavíme tak plech lesklých vrstev a dodáme mu řádně starobylou úpravu.

2 Příprava hlavní plechové krabičky

Nyní si vezmeme do parády plechovou krabičku. Jednu dírkou na šroubek prorazíme do středu víčka, druhou do stěny tam, kde bude později uchyceno ouško. Poté v klestích celou krabičku opálíme stejně jako víčko a opět zchladíme ve vodě.

Plechový obdélník stočíme do kroužku, aby se otvory na koncích překrývaly, a přišroubujeme ho k plechovce.

3 Stojánek na svíčku z víčka od lahve

Šroubovací uzávěr od lahve zbavíme případných gumiček a jiných plastových komponentů. Šídlem propícháme uprostřed otvor a uzávěr opět opálíme nad ohněm.

Kalíšek na svíčku (z lahvového uzávěru) přišroubujeme k víčku krabičky.

Svícíněk je hotov.

3b

3a

Foto: autorka

Hladové krky

Mugiča – čaj z praženého ječmene

V našich končinách bývá většinou zvykem řešit letní žízeň limonádou nebo vodou se šťávou, ve které je vždycky nějaký ten cukr. Zdravou a dobrou variantou je právě čaj z praženého ječmene, nápoj, který má původ a tradici v Číně, Koreji a Japonsku.

Má příjemnou oříškovou chuť a neobsahuje žádný kofein, takže se dá dát jako pití i dětem. Mimoto je i zdravý. A přípravu je se z ječných krup, takže ani není nijak nákladný. Postup přípravy:

Půl hrnku ječných krup (použij celé, nedrcené) praž dohněda cca 10 minut na mírném ohni. Míchej, aby se kroupy opožily rovnoměrně. Nechej vychladnout.

V hrnci či kotlíku přiveď k plnému varu cca 2,5 l vody. Přidej vychladlé kroupy, povař je

cca 20 minut a dej na dalších cca 7 minut odstát. Poté mugiču sceď a nechej vychladnout v jiné nádobě. Nebo ji můžeš připravit rovnou nastudeno, kdy necháš pražené kroupy louhovat ve studené vodě přes noc. Opražené kroupy můžeš také dát do sáčku z čistého plátna, ten zavázat a použít jako čajový pytlík. Odpadne tak nutnost čaj přelévát a cedit.

Více najdeš např. na stránkách www.yunomi.life.

TOMÁŠ JURKOVIČ, Manehonga

Půl hrnku ječných krup

2,5 l vody

Sáček z čistého plátna

KRUH DÁRCŮ LIGY LESNÍ MOUDROSTI

Malebná místa, příroda, základny, klubovny, nové příležitosti a překonání nečekaných překážek, ... to vše je Liga. To vše stojí prostředky a čas. Své bezpečné místo v přírodě chceme mít všichni – woodcrafteri všeho věku – děti, mládež, další generace nevyjímaje. Proto se staráme o naše tábořiště, klubovny a základny. A proto hledáme místa nová.

Text: MAREK HAVRLÍK, Nechodí
Vizualizace: Studio RCNKS

DARY

KRUH DÁRCŮ

Abychom mohli efektivně fungovat, musíme mít prostředky na dobré i špatné časy. Rozhodli jsme se proto vytvořit Kruh dárců jako formu dobrovolného dárcovství v LLM. Přestože o tom málokdo ví, dobrovolné dárcovství v LLM existuje a někteří ji již touto cestu podpořili. Kruh dárců je zde pro jednorázovou, ale i pravidelnou podporu Ligy. O využití prostředků z Kruhu dárců rozhoduje náčelnictvo LLM Sněmu zástupců.

ZAPOJTE SE TAKÉ

Pojďte se osobně zapojit i vy, nečekejte na náhody. Prosíme rozšířte Kruh dárců a tím i počet dobrovolných dárců LLM. Podpořte tak významně činnost organizace. Kruhu dárců budeme pravidelně zasílat informace a přehled o použití vámi věnovaných prostředků. Každoročně jim také pošleme potvrzení o výši daru, které mohou použít pro snížení základu daně. Podpořit nás můžete třeba pravidelným darem 200 Kč měsíčně na náš transparentní účet:

2902824075/2010
poznámka: kruhdarcu

PODROBNOSTI

JAKÉ DARY JSME UŽ V LIZE LESNÍ MOUDROSTI VYUŽILI

- Dar nemovitosti v podobě **Samechovské louky** od manželů Laitových – louka nyní slouží jako tábořiště Soví louka a pořádá se zde řada akcí.
- Finanční dar Kanadské ligy lesní moudrosti (**Klenova bouda, klubovna kmene Trilobit**). Připravované z daru: táborové stavby na Soví louce, klubovna kmene Bobrů).
- Finanční dar rodiny Vaňkových a kmene Tussilago na **Samechovskou studnu**.
- **Banát 2019 a Banát 2024**. Tyto ročníky se mohou uskutečnit jen díky naší podpoře veřejné sbírky na portálu **darujme.cz**.
- A další dary od jednotlivců.

NA CO TYTO PROSTŘEDKY VYUŽÍVÁME

- Plánovaná stavba **základny na Soví louce**.
- Stavba základny **Klenova bouda**.
- **Táborové stavby Samechov**: kuchyň a jídelna, další latrína, mostek přes potok, dřevník.
- Podpora projektů kmenů: V současnosti se připravuje **klubovna kmene Bobrů** (výkup pozemku, stavba, další podpora).
- Časopis LLM **Woodcraft**.
- Nákupy nových tábořišť a luk, ligových i kmenových.
- Výbava a údržba našich základů.
- Ekologické zásahy a projekty na našich pozemcích.
- Nenačítáme události.

VYBERTE SI, KAM SMĚŘUJE VÁŠ DAR

Kam váš dar směřuje, ovlivníte poznámkou u platby. Dar bez poznámky řadíme do Kruhu dárců. Jednorázovými nebo trvalými dary můžete podporovat následující projekty LLM:

- **kruhdarcu** – Dobrovolné dárcovství Ligy lesní moudrosti na podporu organizace a výše vypsanych projektů a účelů.
- **klenovabouda** – Stavba základny Klenova Bouda.
- **sovilouka** – Výstavba táborové kuchyně, mostku, latríny, dřevníku a příprava stavby nové základny na Soví louce.
- **casopis** – Podpora časopisu Woodcraft, jeho obsahu a redakce.

KLEN

PROJEKT KLENOVY BOUDY

Liga lesní moudrosti se rozhodla zrekonstruovat chatu na Jahodové louce u Božího Daru. Čím bude Klenova bouda jedinečná?

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Chceme, aby se místo stalo útočištěm nejmladší generace, kam se budou všichni rádi vracet. Bude otevřená kmenům, oddílům, školním třídám i dětským skupinám, pro které je podobné ubytování na takto krásných místech dnes téměř nedostupné.

SKVĚLÁ LOKALITA

Chata se nachází uprostřed lesa, přitom na dosah Klínovci či Krušnohorské magistrále. Ideální centrum pro aktivní pobyt v přírodě.

CHATA S DUŠÍ

Prosklené štítý s posvátnou geometrií a symbolikou javorů klenů propojují útulný interiér s okolní panenskou přírodou.

PŘÍRODNÍ MATERIÁLY

Stěny z konopného betonu, dřevěné okapy, hliněné podlahy. I to je Klenova bouda, při jejíž rekonstrukci klademe důraz na udržitelnost.

Více se dozvíte na: klenovabouda.cz

Stavbu Klenovy boudy můžete jednoduše podpořit i Vy:

č. ú. 2902824075/2010

poznámka: klenovabouda

V následujících číslech časopisu Woodcraft a na webu LLM náčelnictvo představí i další výše jmenované projekty. Dozvíte se například více o Kruhu dárců, záměrech na Soví louce či o podpoře časopisu.

Máte ve svém okolí firmu, nebo jiný významný subjekt, který by mohl Ligu a její projekty podpořit? Propojte ho s naším fundraiserem. Jmenuje se Matěj Keka.

matej.keka@ligalesnimoudrosti.cz
+420 702 077 586

Z činnosti kmene Walden

Výroba lakrosek (1); Stavba vorů (2); Šití mokasínů (3); Výroba beden z překližky na táboření (4); Vaření v Setonovu hrnci (5); Výroba šípů (6).

Toto je obrazová příloha k článku Člověk zručný, část o kmeni Walden, strana 14.

**Klenova
Bouda**

Další podrobné
info naleznete na:
klenovabouda.cz

Klenova bouda právě prochází rekonstrukcí, potřebuje Vaši pomoc

Podpořte stavbu nového rekreačního objektu pro děti a mládež
na Božím Daru v Krušných horách prostřednictvím QR kódu. Objekt je
navržen v duchu udržitelného stavebnictví za použití přírodních materiálů.

